BAZELE CONTABILITĂŢII

Prof. univ. dr. IRINA PROTOPOPESCU

CUPRINS

Cap 1 INTRODUCERE IN CONTABILITATE

1.1 Definitia si scopul contabilitatii

Ce este contabilitatea?

Construirea unei definiţii a contabilităţii nu este un lucru foarte uşor. Contabilul are un câmp de acţiune destul de variat. Astfel, el poate fi implicat în elaborarea unui set de înregistrări pentru o intreprindere mică, în scopul determinării profitului lunar, dar poate fi implicat şi în elaborarea unui set de situaţii financiare pentru o companie multinaţională, ceea ce presupune o implicare mult mai mare.

Ca urmare, putem defini contabilitatea astfel:

Contabilitatea este un set de teorii, concepte şi tehnici prin care date financiare sunt transformate în informaţii necesare raportării, planificării, controlului şi luării de decizii.

Prin extensie, putem spune că multe discipline au la bază teorii şi concepte proprii. Nici contabilitatea nu face excepţie. Fundamentul celor mai multe proceduri şi metodologii contabile este format din concepte de bază şi practici care sunt general acceptate de către profesia contabilă. Pornind de la aceste principii şi practici, au fost dezvoltate numeroase tehnici pentru implementarea lor. Contabilitatea foloseşte aceleaşi tehnici pentru a reflecta tranzacţiile financiare ale unei firme multinaţionale, dar şi pentru cele ce aparţin unei asociaţii familiale. În acest sens, contabilitatea este cea care crează informaţii pertinente, care să fie folosite de toţi utilizatorii de informaţie contabilă.

Prima definiţie a fost dată contabilităţii de către italianul Luca Paciolo în tratatul său de matematică - „Summa de Arithmetica, Geometria, Proportione et Proportionalita", publicat în anul 1494 la Veneţia şi care cuprindea şi o descriere a practicilor negustorilor italieni, între care şi cea a contabilităţii în partidă dublă.

În concepţia acestuia, obiectul de studiu al contabilităţii este: *„tot ceea ce aparţine negustorului, avere mobilă şi imobilă, precum şi toate afacerile sale mari şi mărunte, în ordinea în care au avut loc"*.

Fiecare mişcare intervenită în masa averii şi implicit a capitalului este reprezentată ca un raport între DEBITOR (persoana

care primeşte o valoare) şi CREDITOR (persoana care avansează acea valoare).

Ca rezultat al acestei judecăţi, Luca Paciolo este autorul primului principiu fundamental al contabilităţii, considerat de unii autori drept teorie a contabilităţii (principiul dublei reprezentări).

Contabilitatea este o disciplină cu rol informaţional. Aceasta studiază efectele tranzacţiilor economice şi ale altor evenimente asupra situaţiei economice şi financiare, precum şi asupra performanţei unei entităţi contabile, în scopul informării utilizatorilor interni şi externi. Aceste informaţii formează baza pentru evaluarea organizaţiei de către un ansamblu de utilizatori din interiorul şi din exteriorul unei organizaţii. Dintre diferitele tipuri de organizaţii (întreprinderi comerciale, fundaţii şi asociaţii non-profit, diferite instituţii publice etc.), acest curs este destinat întreprinderilor al căror scop este obţinerea profitului.

Contabilitatea financiară („financial accounting") are ca obiect măsurarea şi evaluarea tranzacţiilor care au loc între întreprindere şi mediul exterior. Astfel, contabilitatea financiară este cea mai importantă modalitate de raportare a informaţiilor despre poziţia financiară şi despre rezultatele întreprinderii.

Contabilitatea managerială („managerial accounting") are ca obiect producţia şi comunicarea de informaţii interne privind performanţa întreprinderii, de exemplu informaţii despre costul şi profitabilitatea fiecărui produs sau despre diferitele părţi componente ale întreprinderii.

Ecuaţia fundamentală a contabilităţii este:

ACTIV = CAPITAL PROPRIU + DATORII

Caracteristicile calitative sunt atributele care determină utilitatea informaţiei oferite de situaţiile financiare. Cele patru caracteristici calitative principale sunt inteligibilitatea, relevanţa, credibilitatea si comparabilitatea.

1. **Inteligibilitatea** presupune ca informaţiile furnizate de situaţiile financiare trebuie să fie înţelese de utilizatori.
2. **Relevanţa**. Pentru a fi utile, informaţiile trebuie să fie relevante pentru luarea deciziilor de către utilizatori. Relevanţa informaţiei este influenţată de natura sa si de pragul de semnificaţie.
3. **Credibilitatea**. Informaţia este credibilă atunci când nu conţine erori semnificative, nu este părtinitoare, iar utilizatorii pot avea încredere că reprezintă corect ceea ce si-a propus să reprezinte sau ceea ce se asteptă, în mod rezonabil, să reprezinte.
4. **Comparabilitatea**. Utilizatorii trebuie să poată compara situaţiile financiare ale unei entităţi în timp, pentru a identifica tendinţele în

poziţia financiară si performanţele sale. De asemenea utilizatorii trebuie să poată compara situaţiile financiare ale diverselor entităţi, pentru a le evalua poziţia financiară si performanţa.

Pentru ca informaţia să fie relevantă si credibilă, sunt necesare următoarele:
- informaţia să fie oportună pentru luarea deciziilor de către utilizatori;
- beneficiile de pe urma informaţiei să depăsească costul acesteia;
- să se stabilească un echilibru între caracteristicile calitative ale informaţiei financiare.

Forme de organizare a entităţilor

Conform Legii nr. 31/1990 privind societăţile comerciale există 5 tipuri de societăţi: *Societatea în nume colectiv* (SNC), *Societatea în comandită simplă, Societatea în comandită pe acţiuni, Societatea cu răspundere limitată* (SRL), *Societatea pe acţiuni* (SA).

Pe lângă aceste categorii de entităţi definite de legea 31 / 1990 există şi alte tipuri de organizări ale activităţilor lucrative, precum şi alte tipuri de entităţi care au obligaţia de a emite situatii financiare. Printre aceastea, deşi nu fac obiectul cursului nostru, amintim: Persoanele fizice autorizate (PFA), Instituţiile publice, Instituţii de credit, Organizaţii non profit, alte entităţi.

1.2 Utilizatorii informaţiei contabile

Produsul cel mai important al contabilităţii este raportarea financiară şi întocmirea situaţiilor financiare. Rolul situaţiilor financiare este să prezinte *poziţia financiară* (prin componenta numită bilanţ), *performanţele* (prin componenta numită cont de profit şi de pierdere) şi *fluxurile de numerar* (prin componenta numită situaţia fluxurilor de numerar) ale unei entităţi care raportează, încercând să satisfacă nevoia informaţională a unei largi categorii de utilizatori, interesaţi de situaţia financiară a unei afaceri.

Fiecare întreprindere trebuie să furnizeze informaţii despre activitatea sa pentru că există grupuri diverse de utilizatori care sunt interesate de aceste informaţii privitoare la situaţiile sale financiare. Trebuie să ne facem o idee despre *categoriile de persoane* care au nevoie de informaţii despre firmă. În plus, ar trebui să ştim ce *tip de informaţii* doreşte fiecare categorie în parte.

a) **Managerii** firmelor sunt persoanele însărcinate de proprietarii firmei să supervizeze zi de zi activitatea acesteia. Ei au nevoie de informaţii atât despre situaţia financiară curentă cât şi despre

previziunile pe următoarele perioade. Acest lucru îi poate ajuta să conducă afacerea cât mai eficient şi să efectueze un control efectiv asupra întreprinderii, în vederea luării celor mai bune decizii.

b) **Acţionarii** (investitorii) vor dori să evalueze performanţele manageriale ale echipei pe care a angajat-o. Ei vor dori să ştie cât de profitabilă este activitatea managerilor şi cât de mult profit îşi pot permite să retragă din firmă în orice moment. Totodată, au nevoie de informaţii pentru a putea să decidă dacă mai merită să păstreze acţiunile în această firmă sau să le vândă.

c) **Partenerii comerciali** care includ furnizorii de bunuri ai companiei şi clienţii care cumpără bunuri sau servicii de la firmă. *Furnizorii* vor dori să ştie dacă firma are capacitatea de a-şi plăti obligaţiile; *clienţii* au nevoie să ştie dacă firma este o sursă sigură care să le furnizeze bunurile şi dacă nu există pericolul de a intra în lichidare.

d) **Furnizorii de fonduri** ai firmei pot include băncile sau alte instituţii de credit. Băncile vor să se asigure că firmele sunt capabile să îşi plătească dobânzile şi să restituie sumele împrumutate.

e) **Autorităţile fiscale** vor să cunoască informaţii despre profitul firmei în vederea evaluării impozitelor şi taxelor datorate de companie.

f) **Angajaţii** au dreptul la informaţii despre situaţia financiară, pentru că mărimea salariului, a pensiilor şi a altor avantaje, precum şi cariera lor viitoare depind de aceasta.

g) **Analiştii financiari şi brokerii** au nevoie de informaţii pentru clienţii lor. De exemplu, un broker are nevoie de informaţii pentru a-şi informa investitorul despre numărul şi valoarea acţiunilor, despre profitabilitatea firmei, despre modalităţile de recuperare a investiţiei, etc.

h) **Guvernul şi instituţiile sale** manifestă interes în alocarea resurselor publice (subvenţii) şi, totodată vor dori informaţii şi pentru a le furniza instituţiilor de statistică.

i) **Publicul.** Întreprinderile influenţează publicul în feluri diferite. De exemplu, întreprinderile pot avea o contribuţie substanţială la economia locală, prin furnizarea de forţă de muncă şi prin folosirea de contracte cu furnizorii locali. Un alt factor important este efectul pe care îl are întreprinderea asupra mediului, de exemplu referitor la poluare.

1.3 Profesia contabilă şi reglementarea contabilă

- **Profesia contabilă** din ţara noastră este compusă din:
    - CECCAR - Corpul Experţilor Contabili şi Contabililor Autorizaţi din România
    - CAFR – Camera Auditorilor Financiari din România

Experţii contabili sunt cei ce asigură servicii de contabilitate societăţilor comerciale. Mai mult, orice entitate trebuie să aibă situaţiile financiare semnate fie de un director economic (sau contabil şef) cu studii economice superioare fie de un expert contabil autorizat CECCAR (sau de o firmă de contabilitate autorizată CECCAR).

Auditorii financiari sunt organizaţi într-o profesie distinctă şi sunt cei ce îşi exprimă o opinie despre situaţiile financiare, dacă ele reflectă o imagine fidelă a poziţiei financiare, performanţei şi fluxurile de capital ale entităţii.

- **Reglementarea contabilă:** În prezent, reglementările referitoare la întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare individuale pentru societăţile comerciale din România sunt prezentate prin *OMFP 3055/2009 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene şi Legea 82/ 1991*.

CAP 2 Rapoartele financiare si comunicarea informatiilor contabile

2.1 Situaţiile financiare şi comunicarea informaţiilor contabile: obiective, structura

IASB – organismul de reglementare a standardelor de contabilitate – statuează prin Cadrul său general de întocmire şi prezentare a situaţiilor financiare că *obiectivul situaţiilor financiare este furnizarea de informaţii despre **poziţia financiară**, **performanţele** şi **modificările intervenite în poziţia financiară** a întreprinderii, care sunt utile unui număr largi de utilizatori în luarea deciziilor economice*.

Situaţiile/rapoartele financiare au rolul de a prezenta o imagine asupra activităţii întreprinderii la sfârşitul exerciţiului financiar contabil. Acestea pot avea fie 3 fie 5 componente.

Persoanele juridice care la data bilanţului depăşesc limitele a două dintre următoarele trei criterii mărime : total active peste 3.650.000 euro; cifră de afaceri netă peste 7.300.000 euro ; număr mediu de salariaţi în cursul exerciţiului financiar peste 50, întocmesc situaţii financiare anuale care cuprind:

- bilanţ,
- cont de profit si pierdere,
- situaţia modificărilor capitalului propriu,
- situaţia fluxurilor de numerar,
- notele explicative la situaţiile financiare anuale.

Persoanele juridice care la data bilanţului nu depăşesc limitele a două dintre criteriile de mărime prevăzute anterior întocmesc situaţii financiare anuale simplificate care cuprind:

- bilanţ prescurtat,
- cont de profit si pierdere,
- note explicative la situaţiile financiare anuale simplificate.

Opţional, ele pot întocmi situaţia modificărilor capitalului propriu si/sau situaţia fluxurilor de numerar.

Situaţiile financiare anuale trebuie însoţite de o declaraţie scrisă de asumare a răspunderii conducerii entităţii pentru întocmirea situaţiilor financiare anuale potrivit Reglementărilor contabile conforme cu Directiva a IV-a a Comunităţilor Economice Europene

2.2 Bilanţul - Situaţia poziţiei financiare a intreprinderii

Definiţie

Ordinul 3055/2009 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene defineşte bilanţul ca fiind *„documentul contabil de sinteză prin care se prezintă elementele de activ, datorii si capital propriu ale entităţii la sfârşitul exerciţiului financiar* [...]".

În bilanţ regăsim elemente de active, datorii şi capitaluri proprii care sunt grupate după natură si lichiditate, respectiv natură si exigibilitate. Bilanţul prezintă poziţia (situaţia) financiară a unei întreprinderi la un moment dat.

De regulă bilanţul se face pentru un exerciţiu financiar care în România are 12 luni şi coincide cu anul calendaristic. Totuşi, în cazul în care entitatea începe sau termină activitatea în cursul anului, exerciţiul financiar va fi mai scurt. De asemenea există posibilitatea ca pentru societăţile care aparţin unor grupuri de societăţi şi au acţionarii în străinătate, să se opteze pentru un exerciţiu financiar diferit de anul calendaristic.

Elemente componente

Definiţiile pe care OMFP 3055 / 2009, în conformitate cu prevederile Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară, le dă elementelor componente ale situaţiilor financiare sunt:

a) **un activ** reprezintă *o resursă controlată de către entitate ca rezultat al unor evenimente trecute, de la care se asteptă să genereze beneficii economice viitoare pentru entitate*. Un activ este recunoscut în contabilitate si prezentat în bilanţ atunci când este probabilă

realizarea unui beneficiu economic viitor de către entitate si activul are un cost sau o valoare care poate fi evaluat(ă) în mod credibil; *Beneficiile economice* se referă la capacitatea activelor de a se transforma în numerar (de exemplu prin vânzare) sau de a reduce ieşirile de numerar (de exemplu o nouă tehnologie de fabricaţie care conduce la micşorarea costurilor).

b) **o datorie** reprezintă o *obligaţie actuală a entităţii ce decurge din evenimente trecute si prin decontarea căreia se asteptă să rezulte o iesire de resurse care încorporează beneficii economice*. O datorie este recunoscută în contabilitate si prezentată în bilanţ atunci când este probabil că o iesire de resurse încorporând beneficii economice va rezulta din decontarea unei obligaţii prezente si când valoarea la care se va realiza această decontare poate fi evaluată în mod credibil; *Ieşirea de beneficii economice* pentru decontarea unei datorii presupune plata în numerar, transferul de alte active, prestarea de servicii sau înlocuirea prezentei datorii cu o alta.

c) **capitalurile proprii** reprezintă *interesul rezidual al acţionarilor sau asociaţilor în activele unei entităţi după deducerea tuturor datoriilor sale*.

Formatul bilanţului

În cadrul reglementărilor contabile în vigoare în România, este prevăzută următoarea structură a activului bilanţier, elementele fiind prezentate *în ordinea crescătoare a gradului de lichiditate*: (A) active imobilizate, (B) active circulante, (C) cheltuieli în avans.
Gradul de lichiditate indică capacitatea unui activ de a se transforma în bani.
Bilanţul poate fi reprezentat sub două forme: format orizontal (sau tip cont; este un format utilizat exclusiv în scopuri didactice) şi format vertical (tip listă, formatul oficial prevăzut de reglementările contabile din ţara noastră)

Formatul tip orizontal, cu scop pur didactic arată aşa:

BILANŢ
întocmit la 31 decembrie anul N

ACTIVE	**AN N-1**	**AN N**	**CAPITALURI PROPRII ŞI DATORII**	**AN N-1**	**AN N**

A. ACTIVE IMOBILIZATE Imobilizări necorporale Imobilizări corporale Imobilizări financiare B. ACTIVE CIRCULANTE Stocuri Creanţe Investiţii financiare pe termen scurt Casa şi conturile la bănci C. CHELTUIELI ÎN AVANS			A. CAPITAL PROPRIU, din care: Capital social Prime de capital Rezerve Rezultat B. PROVIZIOANE C. DATORII D. VENITURI ÎN AVANS		
TOTAL ACTIV (A+B+C)			**TOTAL CAPITAL ŞI DATORII (A+B+C+D)**		

Egalitatea fundamentală a acestui tip de bilanţ este :

Activ = Capitaluri proprii + Datorii

Formatul tip vertical prevăzut de OMFP 3055/2010 arată aşa:

BILANŢ

întocmit la 31 decembrie anul N

	Anul N-1	Anul N
A. Active imobilizate		
I. Imobilizări necorporale		
II. Imobilizări corporale		
III. Imobilizări financiare		
B. Active circulante		
I. Stocuri		
II. Creanţe		
III. Investiţii pe termen scurt		
IV. Casa si conturi la bănci		
C. Cheltuieli în avans		
D. Datorii: sumele care trebuie plătite într-o perioadă de până la un an		
E. Active circulante nete/datorii curente nete		
F. Total active minus datorii curente		
G. Datorii: sumele care trebuie plătite într-o perioadă mai mare de un an		
H. Provizioane		
I. Venituri în avans		
J. Capital si rezerve		

I. Capital subscris (prezentându-se separat capitalul vărsat si capitalul nevărsat)		
II. Prime de capital		
III. Rezerve din reevaluare		
IV. Rezerve		
V. Profitul sau pierderea reportat(ă)		
VI. Profitul sau pierderea exerciţiului financiar		

Egalitatea fundamentală a acestui tip de bilanţ este :

Activ – Datorii = Capitaluri proprii.

Vom începe explicaţiile cu elementele de activ.

A. ACTIVELE IMOBILIZATE reprezintă active generatoare de beneficii economice viitoare si deţinute pe o perioadă mai mare de un an în scopul desfăsurării activităţilor entităţii şi care nu se consumă la prima utilizare. Activele imobilizate cuprind trei grupe: (I) imobilizări necorporale, (II) imobilizări corporale şi (III) imobilizări financiare.
I. Imobilizările necorporale (numite şi active intangibile) sunt active identificabile, nemonetare, fără suport material si deţinute pentru utilizare în procesul de producţie sau furnizare de bunuri sau servicii, pentru a fi închiriat terţilor sau pentru scopuri administrative. Pentru a putea fi recunoscută, o imobilizare necorporală trebuie să fie identificabilă, adică:
a) este separabilă, adică poate fi separată sau divizată de entitate si vândută, transferată, autorizată, închiriată sau schimbată, fie individual, fie împreună cu un contract corespunzător, un activ identificabil sau o datorie identificabilă; sau
b) decurge din drepturi contractuale sau de altă natură legală, indiferent dacă acele drepturi sunt transferabile sau separabile de entitate sau de alte drepturi si obligaţii.

În structura imobilizărilor necorporale sunt incluse:
A cheltuielile de constituire;
B cheltuielile de dezvoltare;
C concesiunile, brevetele, licenţele, mărcile comerciale, drepturile si activele similare, cu excepţia celor create intern de entitate;
D fondul comercial;
E alte imobilizări necorporale;
F avansurile acordate furnizorilor de imobilizări necorporale; si
G imobilizările necorporale în curs de execuţie.

A Cheltuielile de constituire sunt ocazionate de înfiinţarea sau dezvoltarea unei entităţi şi putem enumere: taxe si alte cheltuieli de

înscriere si în matriculare, cheltuieli privind emisiunea si vânzarea de acţiuni si obligaţiuni, precum si alte cheltuieli de această natură.
Deşi cheltuielile de constituire nu îndeplinesc condiţiile pentru a fi active (nu au potenţialul de a genera beneficii economice), totuşi entitătile pot include cheltuielile de constituire la "Active" (se spune că le „imobilizează"). În această situaţie, cheltuielile de constituire trebuie amortizate în cadrul unei perioade de maximum cinci ani. În situaţia în care cheltuielile de constituire nu au fost integral amortizate, nu se face nicio distribuire din profituri, cu excepţia cazului în care suma rezervelor disponibile pentru distribuire si a profitului reportat este cel puţin egală cu cea a cheltuielilor neamortizate.
B Cheltuielile de dezvoltare sunt generate de aplicarea rezultatelor cercetării sau a altor cunostinţe într-un plan sau proiect ce vizează producţia de materiale, dispozitive, produse, procese, sisteme sau servicii noi sau îmbunătăţite substanţial, înainte de începerea producţiei sau utilizării comerciale.
Cheltuiala de dezvoltare se recunoaste dacă, şi numai dacă, entitatea poate demonstra îndeplinirea a şase condiţii enunţate de OMFP 3055 / 2009 (practic, sintetizând, fezabilitatea tehnică, utilitatea, capacitatea de a obţine beneficii de pe urma proiectului dezvoltat):
Cheltuielile de dezvoltare se amortizează pe perioada contractului sau pe durata de utilizare. În situaţia în care cheltuielile de dezvoltare nu au fost integral amortizate, nu se face nicio distribuire din profituri, cu excepţia cazului în care suma rezervelor disponibile pentru distribuire si a profitului reportat este cel puţin egală cu cea a cheltuielilor neamortizate.
C Concesiunile, brevetele, licenţele, mărcile comerciale, drepturile si activele similare reprezentând aport, achiziţionate sau dobândite pe alte căi, se înregistrează în conturile de imobilizări necorporale la costul de achiziţie sau valoarea de aport (asimilată valorii juste).
Concesiunile primite se reflectă ca imobilizări necorporale atunci când contractul de concesiune stabileste o durată si o valoare determinate pentru concesiune. Amortizarea concesiunii urmează a fi înregistrată pe durata de folosire a acesteia, stabilită potrivit contractului.
Brevetele, licenţele, mărcile comerciale, drepturile si alte active similare se amortizează pe durata prevăzută pentru utilizarea lor de către entitatea care le deţine.
D Fondul comercial se recunoaste, de regulă, la consolidare si reprezintă diferenţa dintre costul de achiziţie si valoarea justă la data tranzacţiei, a părţii din activele nete achiziţionate de către o entitate.
Fondul comercial generat intern nu se recunoaste ca activ deoarece nu este o resursă identificabilă (adică nu este separabil si nici nu

decurge din drepturi legale contractuale sau de altă natură) controlată de entitate, care să poată fi evaluată credibil la cost.
Fondul comercial se amortizează, de regulă, în cadrul unei perioade de maximum cinci ani dar poate fi utilizată o durată mai mare cu condiţia să existe justificare.
E Avansuri acordate furnizorilor de imobilizări necorporale cuprind avansurile acordate furnizorilor pentru achiziţia viitoare de de imobilizări necorporale.
F Alte imobilizări necorporale cuprind programele informatice create de entitate sau achiziţionate de la terţi pentru necesităţile proprii de utilizare, precum si reţete, formule, modele, proiecte si prototipuri.
Programele informatice, precum si celelalte imobilizări necorporale înregistrate la elementul "Alte imobilizări necorporale" se amortizează pe durata prevăzută pentru utilizarea lor de către entitatea care le deţine.
G Imobilizările necorporale în curs de execuţie reprezintă imobilizările necorporale neterminate până la sfârsitul perioadei.

II. Imobilizările corporale (numite active fixe sau active tangibile) reprezintă active care:
a) sunt deţinute de o entitate pentru a fi utilizate în producţia de bunuri sau prestarea de servicii, pentru a fi închiriate terţilor sau pentru a fi folosite în scopuri administrative; si
b) sunt utilizate pe parcursul unei perioade mai mari de un an.
Caracteristica principală a imobilizărilor corporale este aceea că ele nu se consumă integral într-un ciclu de producţie, ci îşi pierd treptat din valoare. Această pierdere de valoare, depreciere, se regăseşte în contabilitate sub forma amortizărilor.
Valoarea amortizabilă a imobilizărior este alocată sistematic pe durata de viaţă utilă a activului corporal, prin alegerea unei metode de amortizare care să reflecte ritmul în care beneficiile economice sunt consumate de către întreprindere (metoda lineară, metoda degresivă, metoda unităţilor de producţie). Amortizarea aferentă imobilizărilor corporale se înregistrează în contabilitate ca o cheltuială.
Imobilizările corporale şi cele necorporale (cu mici excepţii) sunt singurele active care se amortizează pe durata estimată de viaţă utilă (practic pe durata de utilizare estimată de către entitate). Totuşi terenurile, imobilizările în curs de execuţie şi avansurile pentru imobilizări nu se amortizează.
Investiţiile efectuate pentru amenajarea lacurilor, bălţilor, iazurilor, terenurilor si pentru alte lucrări similare se recuperează pe calea amortizării, prin includerea în cheltuielile de exploatare într-o perioadă determinată de administratori sau persoanele care au obligaţia gestionării entităţii, pe baza duratelor de viaţă utilă ale acestora.

Imobilizările corporale cuprind:

a. terenuri si construcţii;
b. instalaţii tehnice si masini;
c. alte instalaţii, utilaje si mobilier;
d. avansuri acordate furnizorilor de imobilizări corporale si
e. imobilizări corporale în curs de execuţie.

Terenurile si clădirile sunt active separabile si sunt contabilizate separat, chiar atunci când sunt achiziţionate împreună.
Imobilizările corporale în curs de execuţie reprezintă investiţiile neterminate efectuate în regie proprie sau în antrepriză.
Imobilizările corporale în curs de execuţie se trec în categoria imobilizărilor finalizate după recepţia, darea în folosinţă sau punerea în funcţiune a acestora, după caz.

III. Imobilizările financiare (investiţii financiare pe termen lung) cuprind:

1. valorile financiare investite de întreprindere pe termen lung în capitalul altor societăţi, sub formă de **titluri de valoare (**acţiuni şi obligaţiuni**),** în scopul obţinerii de venituri financiare sub forma dividendelor sau dobânzilor. Acele titluri de valoare care asigură întreprinderii deţinătoare exercitarea controlului în gestiunea întreprinderii emitente de titluri poartă denumirea de **titluri de participare**.

2. **creanţe financiare imobilizate**, care includ:

- împrumuturile acordate pe termen lung terţilor, pentru care întreprinderea percepe dobânzi;

- garanţiile depuse de întreprindere la terţi în vederea garantării bunei execuţii a unor obligaţii;

- depozitele bancare pe perioade mai mari de 12 luni.

B. ACTIVELE CIRCULANTE reprezintă bunurile şi valorile care se utilizează pe o perioadă scurtă în activitatea întreprinderii şi, în general, participă la un singur circuit economic, modificându-şi în permanenţă forma. Reglementările contabile în vigoare definesc activul circulant ca o resursă care (1) se aşteaptă să fie realizată sau este deţinută pentru consum sau vânzare, în cursul normal al ciclului de exploatare; sau (2) este deţinut, în principal, în scopul comercializării sau pe termen scurt şi se aşteaptă a fi realizat în termen de 12 luni de la data bilanţului; sau (3) reprezintă numerar sau echivalente de numerar a căror utilizare nu este restricţionată. În structura activelor circulante se includ (I) stocuri, (II) creanţe, (III) investiţii financiare pe termen scurt şi (IV) casa şi conturi la bănci.

I. Stocurile reprezintă ansamblul bunurilor şi serviciilor din cadrul întreprinderii deţinute fie pentru a fi vândute în aceeaşi stare sau după prelucrarea lor în procesul de producţie, fie pentru a fi consumate la prima lor utilizare.
Reglementările din Standardele Internaţionale de Contabilitate definesc stocurile astfel: Activele (1) deţinute pentru a fi vândute pe parcursul desfăşurării normale a activităţii; (2) în curs de producţie în vederea vânzării în condiţiile prezentate la (1); sau (3) sub formă de materii prime, materiale şi alte consumabile ce urmează a fi folosite în procesul de producţie sau pentru prestarea de servicii.
În sfera stocurilor se includ:

(1) materii prime şi materiale consumabile
(2) producţia în curs de execuţie
(3) produse finite şi mărfuri
(4) avansuri pentru cumpărări de stocuri

II. Creanţele (numite şi valori în curs de decontare) reprezintă valorile avansate temporar de întreprindere terţilor (persoane fizice sau juridice) pentru care urmează să primească un echivalent (o sumă de bani sau un serviciu). Persoanele fizice şi juridice care au beneficiat de o valoare avansată urmând să dea echivalentul corespunzător sunt denumite generic *debitori.*
Debitorii întreprinderii sub forma creanţelor din vânzări de bunuri şi prestări de servicii proprii activităţii de exploatare a întreprinderii sunt delimitaţi prin structura de *clienţi şi conturi asimilate*.
În structura creanţelor se includ:

(1) creanţe comerciale (clienţii, efectele de primit)
(2) creanţe în cadrul grupului
(3) creanţe din interese de participare
(4) alte creanţe
(5) creanţe privind capitalul subscris şi nevărsat.

III. Investiţiile financiare pe termen scurt (numite şi titluri de plasament sau valori de trezorerie) reprezintă valorile financiare investite de întreprindere în vederea realizării unui câştig pe termen scurt. În structura investiţiilor financiare pe termen scurt se includ

(1) acţiuni proprii
(2) alte investiţii financiare.

IV. Casa şi conturile la bănci sunt reprezentate de valorile care îmbracă efectiv forma de bani, fiind separate disponibilităţile în devize de cele în lei.
În structura disponibilităţilor se includ:

(1) conturi la bănci
(2) casa
(3) acreditive
(4) avansurile de trezorerie

C. CHELTUIELILE ÎN AVANS reprezintă valorile ce asigură alocarea pentru fiecare exerciţiu financiar numai a cheltuielilor care îi sunt proprii. În structura lor se includ cheltuielile înregistrate în avans.

Normele contabile româneşti prevăd următoarea structură a surselor de finanţare delimitată în patru categorii, *în ordinea crescătoare a gradului de exigibilitate a acestora*: (A) capital şi rezerve B) provizioane (C) datorii şi (D) venituri în avans.

A. CAPITALUL ŞI REZERVELE (numit şi capital propriu) reprezintă sursele de finanţare stabile de care dispune o întreprindere. Alături de creditele pe termen lung, capitalurile proprii fac parte din categoria capitalurilor permanente. În structura capitalului propriu se cuprind: (I) capital, (II) prime de capital, (III) rezerve din reevaluare, (IV) rezerve, (V) rezultatul reportat, (VI) rezultatul exerciţiului.

I. Capitalul este reprezentat de aportul în bani sau bani şi natură al proprietarilor. Capitalul se diferenţiază în *capitalul subscris nevărsat* şi *capitalul subscris vărsat*.

- *Capitalul subscris nevărsat* reprezintă capitalul pe care proprietarii s-au angajat să-l pună la dispoziţia întreprinderii.
- *Capitalul subscris vărsat* reprezintă partea din capitalul subscris care a fost, fizic, depusă de către proprietari la dispoziţia întreprinderii.

Capitalul se constituie la înfiinţarea întreprinderii, se modifică pe parcursul desfăşurării activităţii, prin creşteri sau micşorări de capital şi se lichidează o dată cu desfiinţarea întreprinderii. Valoarea iniţială a acţiunilor poartă numele de *valoare nominală*.

II. Primele de capital reprezintă surse generate de operaţii de creştere a capitalului prin noi emisiuni de acţiuni, fuziune sau aport în natură. Primele de emisiune şi de aport în natură se creează ca diferenţă între preţul de emisiune al noilor acţiuni (mai mare) şi valoarea nominală a acţiunilor (mai mică). Noile acţiuni emise trebuie să aibă aceeaşi valoare nominală, pentru a conferi acţionarilor aceleaşi drepturi.

III. Rezervele din reevaluare reprezintă plusurile de valoare create prin reevaluarea activelor imobilizate, ca diferenţă dintre valoarea (mai mare) rezultată în urma acestei operaţiuni şi valoarea înregistrată în contabilitate a elementelor de activ (mai mică). **IV. Rezervele** sunt surse constituite anual din profitul întreprinderii, în limitele prevăzute de reglementările în vigoare, de statutele societăţilor comerciale sau conform deciziei adunării generale a acţionarilor sau asociaţilor. În structura lor se includ: rezerve legale, rezerve statutare, rezerve pentru acţiuni proprii şi alte rezerve.

V. Rezultatul reportat reprezintă rezultatul financiar sau partea din rezultat a cărei afectare financiară a fost amânată de adunarea generală a acţionarilor. Rezultatul reportat poate fi pozitiv, cazul

beneficiilor nerepartizate, sau negativ, adică pierderi constatate la închiderea exerciţiilor anterioare, neacoperite încă din punct de vedere financiar.
VI. Rezultatul exerciţiului poate fi favorabil, caz în care reprezintă un profit şi o sursă proprie de finanţare până în momentul repartizării lui pe destinaţiile legale sau statutare sau poate fi nefavorabil, caz în care reprezintă o pierdere ce trebuie acoperită. În această ultimă situaţie, rezultatul este prezentat în bilanţ cu semnul minus, micşorând capitalul propriu.

B. PROVIZIOANELE reprezintă datorii ale întreprinderii care sunt constituite, de regulă, la sfârşitul exerciţiului. Reglementările legale le definesc ca fiind datorii cu exigibilitate sau valoare incertă. Recunoaşterea provizioanelor se face numai în momentul în care: (1) o întreprindere are o obligaţie curentă (legală sau implicită) generată de un eveniment anterior; (2) este probabil ca o ieşire de resurse care să afecteze beneficiile economice să fie necesară pentru a stinge obligaţia respectivă şi (3) poate fi realizată o bună estimare a valorii obligaţiei.

Aceste provizioane se constituie, ca exemplu, pentru:

- litigii, amenzi, penalităţi, despăgubiri, daune şi alte datorii incerte
- cheltuieli de service în perioada de garanţie
- restructurarea întreprinderii
- dezafectarea imobilizărilor corporale
- pensii şi obligaţii similare

C. DATORIILE (numite şi **capital străin**) sunt sursele de finanţare externe puse la dispoziţia întreprinderii, fie de bănci sau alte instituţii financiare, fie de furnizori, fie de terţi pentru care întreprinderea trebuie să acorde o prestaţie sau un echivalent valoric. Reglementările introduse prin Programul de Dezvoltare a Contabilităţii din România clasifică datoriile în *datorii curente* şi *datorii pe termen lung*. O datorie curentă este o obligaţie (1) ce se aşteaptă să fie achitată în cursul normal al ciclului de exploatare al întreprinderii; sau (2) este exigibilă în termen de 12 luni de la data bilanţului. Toate celelalte datorii trebuie clasificate ca datorii pe termen lung.
În structura datoriilor se includ:

(1) împrumuturi şi datorii asimilate (împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni, credite bancare)
(2) datorii comerciale (furnizori, efecte de plătit)
(3) datorii în cadrul grupului
(4) datorii din interese de participare
(5) alte datorii: datoriile fiscale, salariale, sociale ale întreprinderii faţă de bugetul statului (impozite şi taxe), faţă de

personalul angajat (salariile şi alte drepturi asimilate), faţă de asigurările sociale (contribuţia la asigurările sociale), faţă de asociaţi (capital de rambursat, dividende de plată), faţă de creditori diverşi etc.

D. VENITURILE ÎN AVANS reprezintă valorile ce asigură alocarea pentru fiecare exerciţiu financiar numai a veniturilor care îi sunt proprii. În structura lor se includ subvenţii pentru investiţii şi venituri înregistrate în avans.
Subvenţiile pentru investiţii sunt surse de finanţare alocate de la bugetul de stat sau din alte surse nerambursabile, de care beneficiază o întreprindere, destinate achiziţionării sau producerii de echipamente sau alte bunuri de natura imobilizărilor, unor activităţi pe termen lung sau pentru acoperirea unor cheltuieli de natura investiţiilor.
Veniturile înregistrate în avans sunt sumele încasate în cursul exerciţiului, în contul unor servicii care vor fi prestate în cursul exerciţiului următor, când vor fi recunoscute ca venituri (de exemplu, chirii, abonamente încasate în avans).

Elementele rectificative şi impactul acestora asupra bilanţului

Sunt elemente care au rolul de a oferi informaţii suplimentare despre un element de activ, capital propriu sau datorii. Astfel, prin adăugarea sau scăderea elementului respectiv la / dîn valoarea elementului bilanţier se obţine o valoare « reală » la momentul prezentării informaţiilor. Astfel de elemente pot fi:

- Amortizarea
- Ajustările pentru depreciere
- Repartizarea profitului

Despre aceste elemente vom vorbi în alte părţi ale materialului nostru.

2.3 Contul de profit şi pierdere - Situaţia performantei intreprinderii

În cadrul contului de profit şi pierdere se oferă o detaliere a rezultatului exerciţiului, element prezentat în capitalurile proprii din bilanţ. Structurile contului de profit şi pierdere sunt veniturile şi cheltuielile.

Contul de profit şi pierdere este o listă a cheltuielilor şi veniturilor întreprinderii, clasificate după anumite criterii.

Veniturile reprezintă *creşteri ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul exerciţiului financiar sub formă de: intrări sau creşteri ale valorii activelor sau descreşteri ale datoriilor, care se materializează în creşteri de capitaluri proprii (altele decât cele rezultate din contribuţia acţionarilor).*

Cheltuielile reprezintă *diminuări ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul exerciţiului financiar sub formă de: ieşiri sau scăderi ale valorii activelor sau creşteri ale datoriilor, care se materializează în reduceri de capitaluri proprii (altele decât cele rezultate din distribuirea lor către acţionari).*

Criteriul de recunoaştere a veniturilor şi cheltuielilor în contul de profit şi pierdere este cel al ***contabilităţii de angajamente***. Aceasta înseamnă că în contul de PP al exerciţiului curent sunt cuprinse *cheltuielile angajate* în cadrul exerciţiului nu cheltuielile plătite; referitor la venituri sunt cuprinse *veniturile dobândite* nu veniturile încasate.

Ex1: dacă în cursul exerciţiului N există venituri din vânzarea de mărfuri în sumă de 10.000.000lei, din care încasate 8.000.000lei, în contul de profit şi pierdere va fi recunoscută suma 10.00.000lei, drept venituri din vânzări de mărfuri.

Ex2: dacă în cursul exerciţiului N există cheltuieli cu salariile datorate personalului în sumă de 50.000.000lei, din care plătite 48.000.000lei, în contul de profit şi pierdere va fi recunoscută suma 50.00.000lei, drept cheltuieli cu salariile.

În cadrul Contului de profit şi pierdere se pot folosi *două criterii* pentru clasificarea cheltuielilor şi veniturilor şi anume: ***natura*** şi respectiv ***destinaţia*** lor.

A: În funcţie de ***natura*** lor, adică de felul resurselor folosite:

Cheltuielile se împart în:

- cheltuieli materiale: mp., mc., mărfuri
- cheltuieli privind lucrările şi serviciile primite de la terţi
- cheltuieli cu impozitele şi taxele
- cheltuieli cu personalul
- alte cheltuieli de exploatare
- cheltuieli cu dobânzile, diferenţe nefavorabile de curs valutar, sconturile acordate
- alte cheltuieli financiare
- cheltuieli extraordinare (datorate incendiilor, cutremurelor, etc.)

Veniturile se împart astfel:

- venituri din vânzarea produselor şi mărfurilor
- venituri din lucrări şi servicii
- alte venituri de exploatare

- venituri din dobânzi, dividende, diferenţe favorabile de curs valutar, sconturi primite
- alte venituri financiare
- venituri extraordinare (despăgubiri primite pentru calamităţi)

B: În funcţie de ***destinaţie***, adică în raport de funcţiile întreprinderii, **cheltuielile** se împart în:
- chelt. de producţie
- chelt. generale de administraţie
- chelt. de desfacere
- chelt. financiare

Veniturile se clasifică ca în cazul prezentat anterior, pentru clasificarea după natură.

Indiferent de criteriul ales (natura sau destinaţia), cheltuielile şi veniturile sunt structurate în următoarele ***categorii de activităţi***:

a) **cheltuieli şi venituri din activitatea de exploatare**, care reprezintă activitatea de bază a întreprinderii. Exemplu: cumpărarea şi vânzarea de mărfuri la o întreprindere cu specific de comerţ; producţia şi vânzarea de produse finite la o întreprindere de producţie.

b) **cheltuieli şi venituri din activitatea financiară**, care reprezintă cheltuielile angajate şi respectiv veniturile dobândite din operaţiile financiare: plasamente financiare, diferenţe de curs valutar, dobânzi, etc.

c) **cheltuieli şi venituri extraordinare**, care apar din evenimente întâmplătoare în viaţa unei întreprinderi (exproprierea unor active, cutremure şi alte calamităţi naturale).

Ecuaţia de determinare a rezultatului financiar este:

REZULTAT = VENITURI - CHELTUIELI

Forma de prezentare a Contului de profit şi pierdere din ţara noastră este:

Contul de profit şi pierdere

1. Cifra de afaceri netă
2. Variaţia stocurilor de produse finite si a producţiei în curs de execuţie
3. Producţia realizată de entitate pentru scopurile sale proprii si

capitalizată
4. Alte venituri din exploatare
5. a) Cheltuieli cu materiile prime si materialele consumabile
b) Alte cheltuieli externe
6. Cheltuieli cu personalul:
a) Salarii si indemnizaţii
b) Cheltuieli cu asigurările sociale, cu indicarea distinctă a celor referitoare la pensii
7. a) Ajustări de valoare privind imobilizările corporale si imobilizările necorporale
b) Ajustări de valoare privind activele circulante, în cazul în care acestea depăsesc suma ajustărilor de valoare care sunt normale în
entitatea în cauză
8. Alte cheltuieli de exploatare
9. Venituri din interese de participare, cu indicarea distinctă a celor obţinute de la entităţile afiliate
10. Venituri din alte investiţii si împrumuturi care fac parte din activele imobilizate, cu indicarea distinctă a celor obţinute de la entităţile
Afiliate
11. Alte dobânzi de încasat si venituri similare, cu indicarea distinctă a celor obţinute de la entităţile afiliate
12. Ajustări de valoare privind imobilizările financiare si investiţiile deţinute ca active circulante
13. Dobânzi de plătit si cheltuieli similare, cu indicarea distinctă a celor privind entităţile afiliate
14. Profitul sau pierderea din activitatea curentă
15. Venituri extraordinare
16. Cheltuieli extraordinare
17. Profitul sau pierderea din activitatea extraordinară
18. Impozitul pe profit
19. Alte impozite neprezentate la elementele de mai sus
20. Profitul sau pierderea exerciţiului financiar.

Relaţia de calcul a Contului de profit şi pierdere este :

REZULTAT = VENITURI – CHELTUIELI

2.4 Modificări bilanţiere

Operaţiile economico-financiare care au loc în viaţa unei întreprinderi produc modificări atât în volumul cât şi în structura elementelor de activ, capital şi datorii. Aceste modificări se prezintă

sub formă de creşteri sau de micşorări, însă în permanenţă se menţine ecuaţia bilanţieră: ACTIV = CAPITAL + DATORII

Pornind de la ecuaţia **ACTIV = CAPITAL + DATORII**, vom avea următoarele tipuri de modificări bilanţiere:

1. (A +X) = (C +X) + D
2. (A + X) = C + (D + X)
3. (A – X) = (C – X) + D
4. (A – X) = C + (D– X)
5. A + X – X = C + D
6. A = (C +X – X) + D
7. A = C + (D + X – X)
8. A = (C +X) + (D – X)
9. A = (C – X) + (D + X)

Orice tranzacţie contabilă are drept efect modificarea a cel puţin două elemente. Acestea pot fi active, capitaluri proprii, datorii, cheltuieli sau venituri. Dacă elementele sunt de active, capitaluri proprii sau datorii, efectul modificării lor se vede în mod direct în bilanţ, orice combinaţie de modificări bazate pe creşteri sau diminuări în ceea ce priveşte cele trei categorii de elemente fiind posibilă, cu condiţia ca egalitatea **Activ = Capitaluri proprii + Datorii** să se menţină constantă. Aceste modificări sunt numite în continuare *modificări ce afectează doar elementele bilanţiere (modificări ce se regăsesc direct la nivelul elementelor de active datorii sau capitaluri proprii).*

Dacă unul din cele două elemente implicate într-o tranzacţia economică este element de cheltuială sau venit, atunci modificările aferente elementului respectiv de cheltuială sau venit se reflectă în mod indirect în bilanţ (efectul direct al elementului respectiv este remarcat la nivelul contului de profit şi pierdere) prin efectul pe care îl generează la nivelul rezultatului exerciţiului.

Astfel, apariţia (creşterea) unei *cheltuieli* generează o diminuare a rezultatului exerciţiului şi implicit o diminuare a capitalurilor proprii, iar apariţia (creşterea) unui *venit* generează o majorare a rezultatului exerciţiului şi implicit o majorare a capitalurilor proprii. Aceste modificări sunt numite în continuare *modificări ce afectează atât bilanţul cât şi contul de profit şi pierdere.*

Valoarea la care se realizează egalitatea bilanţieră în urma unei modificări poate fi constantă (modificarea este doar de structură, la nivelul uneia din părţile egalităţii) sau se poate realiza la un nivel mai mare sau mai mic decât cel al egalităţii anterioare.

1. ***Modificări ce afectează doar elementele bilanţiere (modificări ce se regăsesc direct la nivelul elementelor de active, datorii sau capitaluri proprii)***

1. Modificări numai în activ:

$$A + x - x \quad = \quad C + D$$

Exemplul 1: Se încasează o creanţă (un client) în sumă de 10,000 lei în contul la bancă.

Analiza. Această tranzacţie determină modificări în disponibilul de la bancă (creşte cu suma de 10.000 lei) şi în creanţe (scad cu suma de 10.000 lei). Ambele elemente sunt de activ. Introducem datele în tipul de ecuaţie adecvat modificărilor determinate de tranzacţia 1.

A + x - x = C +D

A + 10.000 Conturi la bănci - 10.000 Creanţe = C+D

A = C+D

2. Modificări numai în capitalul propriu:

$$A \quad = \quad (C + x - x) + D$$

Exemplul 2: Se încorporează o primă de capital în capitalul social în sumă de 10,000 lei.

Analiza. Această tranzacţie determină modificări în capitalul social (creşte cu suma de 10.000 lei) şi în creanţe (scad cu suma de 10.000 lei). Ambele elemente sunt de capitaluri proprii. Introducem datele în tipul de ecuaţie adecvat modificărilor determinate de tranzacţia 2.

A = C + 10,000 – 10,000 + D ⇔ A = C + x – x + D

3. Modificări numai în datorii;

$$A \quad = \quad Cp + (D + x – x)$$

Exemplul 3: Se încorporează o primă de capital în capitalul social în sumă de 10,000 lei.

Analiza. Această tranzacţie determină modificări în capitalul social (creşte cu suma de 10.000 lei) şi în creanţe (scad cu suma de 10.000 lei). Ambele elemente sunt de capitaluri proprii. Introducem datele în tipul de ecuaţie adecvat modificărilor determinate de tranzacţia 2.

A = C + 10,000 – 10,000 + D ⇔ $A \quad = \quad (C + x - x) + D$

Exemplul 4. Modificări în capitalul propriu, în sensul creşterii şi în datorii, în sensul micşorării:

$$A = (Cp + x) + (D - x)$$

Societatea îşi stinge o datorie faţă de bancă prin emisiune de acţiuni distribuite băncii.
Scade datoria faţă de bancă (D-) şi creşte capitalul social prin emiterea de noi acţiuni (Cp+)
Exemplul 5. Modificări în capitalul propriu, în sensul micşorării şi în datorii, în sensul creşterii:

$$A = (Cp - x) + (D + x)$$

Compania primeşte factura de la furnizorul de transport.
Cresc cheltuielile companiei cu serviciile primite (Cp -) şi creşte datoria faţă de furnizor (D+)
Exemplul 6. Modificări în activ şi în capitalul propriu, în sensul creşterii:

$$A + x = (Cp + x) + D$$

Compania încasează dobândă pentru disponibilităţile din bancă.
Cresc disponibilităţile din bancă (A+) şi cresc veniturile financiare (Cp+)
Exemplul 7. Modificări în activ şi în datorii, în sensul creşterii:

$$A + x = Cp + (D + x)$$

Compania se aprovizionează cu materii prime de la furnizor.
Creşte stocul de materii prime (A+) şi cresc datoriile faţă de furnizor (D+).
Exemplul 8. Modificări în activ şi în capitalul propriu, în sensul micşorării:

$$A - x = (Cp - x) + D$$

Compania plăteşte o amendă.
Scad banii companiei (A-) şi cresc cheltuielile cu amenzile (Cp-).
Exemplul 9. Modificări în activ şi în datorii, în sensul micşorării:

$$A - x = Cp + (D - x)$$

Compania plăteşte datoria faţă de furnizor.
Scad banii companiei (A-) şi scad datoriile faţă de furnizor (D-).

2. Modificări ce afectează atât bilanţul cât şi contul de profit şi pierdere

Exemplu: Se consumă materii prime în valoare de 2.000 lei în secţia de producţie.
Analiza. Valoarea materiilor prime consumate constituie o *cheltuială* pentru entitate, deoarece reprezintă o diminuare a beneficiilor economice sub forma reducerii valorii unui activ (stocul de materii prime). Aceasta determină o scădere a capitalurilor proprii (rezultatul exerciţiului) ca urmare a consumului de materii prime în activitatea

de producţie şi nu prin distribuirea acestora către proprietarii de capital. Astfel, tranzacţia determină modificări în structura şi volumul ambelor părţi ale bilanţului: o **modificare directă** în activ, la elementul *Materii prime* (care scade cu 2.000 lei) şi o **modificare indirectă** în capitalurile proprii, la elementul *Rezultatul exerciţiului* (care scade cu 2.000 lei, ca urmare a creşterii *Cheltuielilor cu materiile prime* cu 2.000 lei).

.

$$A - x = C - x + D$$

$$43.000\ A_9 - 2.000 = 43.000 (C_9 + D_9) - 2.000$$

Materii prime — Rezultatul exerciţiului

$$41.000\ A_{10} = 41.000\ (C_{10} + D_{10})$$

CAP 3 SISTEMUL DE CONTABILITATE IN PARTIDA DUBLA

3.1 Contul –definiţie şi elemente componente

Pentru a descrie situaţia şi mişcarea fiecărui element contabil luat în parte, dar şi a tuturor elementelor contabile, contabilitatea a apelat la un procedeu specific metodei sale de lucru, conceput special pentru acest scop, şi anume **contul**.

Astfel, fiecărui element contabil îi este asociat un cont, cu ajutorul căruia se înregistrează, pe baza documentelor justificative, *existentul la începutul perioadei* de gestiune, *modificările* acestui element pe parcursul perioadei (creşterile – micşorările), iar la sfârşitul perioadei de gestiune se calculează *situaţia finală* a elementului.

Spre deosebire de **bilanţ**, care prezintă situaţia tuturor elementelor de activ, datorii şi capital propriu la un moment dat, **contul** are o sferă mult mai restrânsă, deoarece el face referire la un singur element, dar pe care îl detaliază, arătând atât situaţia acestuia la un moment dat, cât şi modificările pe care le suferă în cursul unei perioade de gestiune (luna).

Pentru a reflecta distinct creşterile şi micşorările unui element patrimonial, a fost adoptată *forma bilaterală a contului* (forma *balanţieră*), care se consideră că răspunde cel mai bine acestei

necesităţi. Simplificat, contul se prezentată sub forma literei **T**; tocmai de aceea, în practică, vom întâlni expresia „***T – ul contului***”.

Relaţia de echilibru a contului este redată cu ajutorul ecuaţiei de mai jos, care mai este cunoscută sub numele de ***ecuaţia contului***:

Situaţia iniţială + creşterile – micşorări = situaţia finală

Pornind de la această ecuaţie, vom prezenta mai jos schema contului pentru două tipuri de elemente patrimoniale:

Contul A

SITUAŢIA INIŢIALĂ	Micşorări
Creşteri	
	SITUAŢIA FINALĂ

Contul Cp/Datorii

Micşorări	SITUAŢIA INIŢIALĂ
	Creşteri
SITUAŢIA FINALĂ	

Folosindu-ne de elementele prezentate anterior, putem da definiţia contului:

Contul *este un procedeu de înregistrare cronologică, calcul şi control valoric, a existenţei şi mişcării fiecărui element patrimonial, într-o anumită perioadă de timp.*

Elementele care definesc *structura contului* sunt următoarele:

- titlul sau denumirea contului; simbolul contului;
- debitul şi creditul;
- data înregistrării;
- explicaţia operaţiilor înregistrate în cont;
- rulajul sau mişcarea contului;
- total sume
- soldul contului.

În continuare vom prezenta caracteristicile fiecărui element component al contului.

- ***Titlul sau denumirea contului*** – exprimă numele elementului căruia i s-a ataşat contul, ca model de evidenţă şi calcul.

De exemplu, titluri de conturi sunt: *Materii prime*, *Furnizori*, *Capital social*, *Venituri din dobânzi*, etc. În plus, fiecărui cont îi este atribuit un simbol cifric, care uşurează activitatea practică. Astfel, avem: 512 Conturi curente la bănci, 666 Cheltuieli cu dobânzile, etc.

- ***Debitul şi creditul contului*** – arată denumirea celor două părţi ale contului, cu ajutorul cărora se realizează separarea celor două tipuri de modificări (creşteri şi micşorări) pe care le determină operaţiile economice şi financiare asupra contului.

  Prin convenţie contabilă s-a stabilit că:

  → *partea stângă a unui cont se numeşte **debit***;

  → *partea dreaptă a unui cont se numeşte **credit***.

Dacă pornim de la *abordarea juridică* a celor doi termeni:

DEBITUL reflectă persoana care a primit o valoare economică şi urmează să dea un echivalent valoric pentru aceasta.

CREDITUL reflectă persoana care a dat o valoare economică şi urmează să primească un echivalent valoric pentru aceasta.

Întrucât conţinutul economic al conturilor diferă de la un element la altul, implicit debitul şi creditul nu au aceeaşi semnificaţie pentru toate conturile. Astfel, *din punct de vedere contabil*:

DEBITUL înregistrează:

◊ existenţele de activ
◊ creşterile de activ
◊ micşorările de capital şi de datorii

CREDITUL înregistrează:

◊ existenţele de capital şi de datorii
◊ creşterile de capital şi de datorii
◊ micşorările de activ.

- ***Data înregistrării*** – reprezintă data care este consemnată în documentul justificativ ce stă la baza înregistrării operaţiei economico-financiare în cont.

- ***Explicaţia operaţiilor înregistrate în cont*** – constă în prezentarea, pe scurt, a conţinutului operaţiei economico-financiare, cu indicarea documentului justificativ, sau, se poate folosi şi varianta în care este scrisă denumirea (sau simbolul) contului corespondent.

- ***Rulajul sau mişcarea contului*** – exprimă mărimea creşterilor/micşorărilor înregistrate în debitul sau creditul contului

într-o anumită perioadă de timp. În raport de cele două părţi ale contului, rulajul va fi *rulaj debitor* şi *rulaj creditor*.

A debita un cont înseamnă a înregistra o sumă în debitul contului, iar suma respectivă se numeşte *sumă debitoare*.

A credita un cont înseamnă a înregistra o sumă în creditul contului, iar suma respectivă se numeşte *sumă creditoare*.

Adunarea tuturor sumelor debitoare conduce la obţinerea *totalului sumelor debitoare*, iar adunarea tuturor sumelor creditoare va însemna *totalul sumelor creditoare*. Relaţiile de calcul sunt:

1.1 $TSD = \mathbf{SID} + \mathbf{RD}$

1.2 $TSC = \mathbf{SIC} + \mathbf{RC}$

unde,

TSD – reprezintă total sume debitoare
SID – sold iniţial debitor
RD – rulaj debitor
TSC – total sume creditoare
SIC – sold iniţial creditor
RD – rulaj debitor
RC – rulaj creditor

- ***Soldul contului*** - arată mărimea valorică la un moment dat a elementului patrimonial evidenţiat cu ajutorul contului. El se calculează astfel:

1.3 $SFD = \mathbf{TSD} - \mathbf{TSC}$

1.4 $SFC = \mathbf{TSC} - \mathbf{TSD}$

Unde,

SFD – reprezintă soldul final debitor
SFC – soldul final creditor

În funcţie de momentul în care se calculează, avem sold:

- iniţial (de la începutul perioadei, preluat din datele lunii anterioare)
- la zi sau curent (după fiecare înregistrare)
- final (de la sfârşitul perioadei)

Un *cont soldat* sau *balansat* este un cont în care totalul sumelor debitoare este egal cu totalul sumelor creditoare.

Debit Credit	**Simbol cont & nume**	
Sold iniţial debitor	*Sau*	Sold iniţial creditor
Rulaj debitor		Rulaj creditor
Total sume debitoare		Total sume creditoare
Sold final creditor	*Sau*	Sold final debitor

3.2 Clasificarea conturilor. Planul de Conturi General

Planul de conturi general este un tablou al întregului sistem de conturi, în cadrul căruia fiecare cont este delimitat printr-o denumire şi simbol cifric fiind încadrat într-o clasă şi grupă. Astfel se asigură uniformitate şi unitate de conţinut, funcţie, denumire şi simbolizare a conturilor (de exemplu, planul de conturi). În simbolizarea conturilor se aplică sistemul zecimal. În planul de conturi general se cuprind 9 clase de conturi:

- Clasa 1 - Conturi de capitaluri, datorii pe termen lung şi provizioane
- Clasa 2 - Conturi de imobilizări
- Clasa 3 - Conturi de stocuri şi producţie în curs de execuţie
- Clasa 4 - Conturi de terţi
- Clasa 5 - Conturi de trezorerie
- Clasa 6 - Conturi de cheltuieli
- Clasa 7 - Conturi de venituri
- Clasa 8 - Conturi speciale

- Clasa 9 - Conturi de gestiune

Totalitatea conturilor existente în contabilitatea întreprinderii formează un ansamblu unitar denumit **sistemul de conturi**. În cadrul acestuia, conturile se pot clasifica, folosind următoarele ***criterii***:

a) *conţinutul conturilor*: acesta poate reprezenta, după caz, active, datorii, capitaluri proprii, venituri sau cheltuieli.
b) *funcţia contabilă*: se referă la modul de debitare şi respectiv de creditare a conturilor, astfel că avem conturi:
   - de activ
   - de capitaluri proprii
   - de datorii
   - de cheltuieli
   - de venituri

   De asemenea, pe lângă conturile de mai sus mai există şi conturile rectificative, care au rol corectarea informaţiei din conturile la care se referă. Ex. contul rectifictiv Amortizarea Clădirilor ţine evidenţa amortizării cumulate de contul Clădiri.
c) *sfera de cuprindere*: conturile se împart în:
   - conturi sintetice – grupează elemente cu trăsături comune; ex: contul 301 Materii prime
   - conturi analitice – reflectă trăsăturile specifice ale elementelor patrimoniale; ex: grupe de materii prime / sortimente / locuri de depozitare.
d) *după apartenenţa la situaţiile financiare*:
   - de bilanţ;
   - de cont de profit şi pierdere;
   - de gestiune;
   - extracontabile

Activitate practică
Căutaţi În Planul de Conturi simbolurile conturilor:
Rezerve legale, Credite bancare pe termen lung, Clienţi, Furnizori, Materii prime, Mărfuri, Cheltuieli cu dobânzile.

3.3 Regulile de funcţionare a conturilor

Regulile de funcţionare a conturilor definesc modul de debitare şi de creditare a conturilor. Cu alte cuvinte, regulile de funcţionare stabilesc:

- partea contului în care se înregistrează soldul iniţial (D/C)

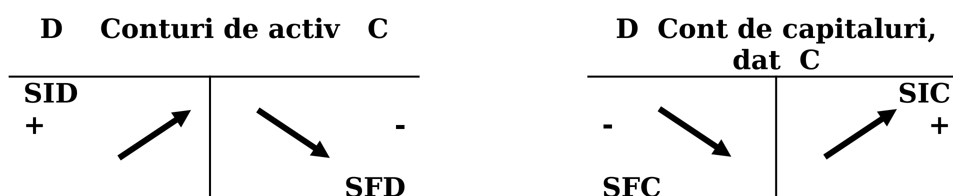
- partea contului în care se înregistrează creşterile/micşorările determinate de operaţiile economico-financiare care afectează contul respectiv.

Pentru exemplificarea regulilor de funcţionare a conturilor se porneşte de la ecuaţia generală a bilanţului A = Cp + D.

Regulile de funcţionare:

1. Conturile de A încep să funcţioneze prin a se debita.
   Conturile de Cp şi Datorii încep să funcţioneze prin a se credita.
2. Conturile de **A** se **debitează** cu *creşterile* elementelor de A.
   Conturile de **Cp** şi **Datorii** se **creditează** cu *creşterile* elementelor de Cp şi Datorii.
3. Conturile de **A** se **creditează** cu *micşorările* elementelor de A.
   Conturile de **Cp** şi **Datorii** se **debitează** cu *micşorările* elementelor de Cp şi Datorii.
4. Conturile de A pot avea SID, SFD sau 0.
   Conturile de Cp şi Datorii pot avea SIC, SFC sau 0.

Aceste reguli de functionare sunt ilustrate mai jos.

Sau, dacă facem o matrice, regulile pot fi sintetizate astfel:

	Debit	**Credit**
Cont de **activ**	+	-
Cont de **capitaluri proprii** sau cont de **datorii**	-	+

Important:

Conturile de venituri sau cheltuieli nu sunt conturi de bilanţ, ele apar doar în contul de rezultate. In bilanţ apare doar rezultatul exerciţiului, adică venituri minus cheltuieli. Rezultatul exerciţiului este un element de capital propriu, şi dacă scriem egalitatea:

Rezultatul exerciţiului = Venituri – Cheltuieli,

remarcăm că veniturile duc la creşterea rezultatului exerciţiului, şi deci a capitalului propriu (Cp +) pe când cheltuielile duc la scăderea rezultatului exerciţiului, şi deci a capitalului propriu (Cp -). Despre *conturile de venituri* spunem că funcţionează ca şi conturi de capitaluri (Cp +) pe când despre *conturile de cheltuieli* spunem că sunt conturi de capital cu minus (Cp -).

Nu este eronat să ne gândim la conturile de venituri şi cheltuieli ca având reguli separate şi anume:

D Conturi de cheltuială C	
SID 0	
+ ↗	↘ **-**
	SF 0

D Conturi de venit C	
	SIC 0
- ↘	↗ **+**
SF 0	

În cazul în care un element este rectificativ, acesta va fi analizat din prisma efectului pe care îl produce asupra elementului pe care îl rectifică. Conturile rectificative sunt utilizate pentru a corecta în bilanţ valoarea activelor (se scad pentru a se ajunge la valoarea netă a elementului). Ele de regulă funcţionează cu regulă inversă faţă de active.

Spre exemplu: conturile de amortizare arată o scădere a valorii unui activ imobilizat A-.

Exemplul 1

5311 Casa în lei

Sold iniţial debitor	**500**	250	
		650	
	100		
	1500		
Rulaj debitor	*1.600*	*900*	Rulaj creditor
Total sume debitoare	*2.100*	*900*	Total sume creditoare
		Sold final debitor	**1.200**

Interpretare: Soldul iniţial debitor al contului 5311 *Casa în lei,* cont de activ, arată câţi lei se aflau în casierie la începutul perioadei (500

lei). Rulajul debitor al contului contului 5311 *Casa în lei* arată că activul a crescut, adică s-au depus în casă / încasat bani numerar în valoare de 1.600 lei. Rulajul creditor al contului, fiind cont de activ, arată scăderile elementului, cu alte cuvinte s-au făcut plăţi prin casierie în sumă de 900 lei. Soldul final este debitor şi arată suma existentă la sfârşitul perioadei în casierie (1.200lei = 2.100lei – 900lei.)

<u>Exemplul 2</u>

4423 TVA de plată

		1.000	**Sold iniţial creditor**
	800	1.200	
Rulaj debitor	*800*	*1.200*	Rulaj creditor
Total sume debitoare	*800*	*2.200*	Total sume creditoare
	SFC 1.400		

Interpretare: Soldul iniţial creditor al contului 4423 *TVA de plată*, cont de datorie, arată care era valoarea TVA-ului de plată la bugetul de stat la începutul perioadei (1.000 lei). Rulajul debitor al contului contului arată că elementul a scăzut, adică s-a plătit TVA în sumă de 800 lei. Rulajul creditor al contului, fiind cont de datorie, arată creşterea elementului TVA de plată, cu alte cuvinte s-a înregistrat TVA de plată în cursul perioadei în sumă de 1.200 lei. Soldul final este creditor şi arată TVA de plată la sfârşitul perioadei (1.400 lei = 2.200lei – 800lei).

3.4 Analiza contabilă a tranzacţiilor

Tranzacţiile pe care le desfăşoară intreprinderile zilnic influenţează situaţiile financiare anuale. De aceea, se procedează la reflectarea în sistemul contabil a tuturor tranzacţiilor, prin utilizarea conturilor.

Înregistrarea simultană cu aceeaşi sumă a unei operaţii economice sau financiare în debitul unui cont şi în creditul altui cont se numeşte **dubla înregistrare**.

Legătura care se stabileşte între conturi, pe baza dublei înregistrări, poartă denumirea de **corespondenţa conturilor**, iar conturile care intră în această relaţie se numesc **conturi corespondente**.

Pe baza dublei înregistrări şi a corespondenţei conturilor se construiesc relaţiile de control asupra exactităţii înregistrării în conturi:

TSiD = TSiC
TRD = TRC
TSD = TSC
TSFD = TSFC

În vederea stabilirii conturilor corespondente necesare realizării dublei înregistrări a tranzacţiilor se efectuează **analiza contabilă**. Aceasta constă în cercetarea pe baza documentelor justificative a fiecărei tranzacţii, prin parcurgerea următoarelor etape:

I. natura operaţiei: descrierea pe scurt a conţinutul economic/financiar al operaţiei analizate. Ex: încasarea unei creanţe, plata unei datorii, consum de stocuri, încasare dobândă, etc.

II. modificările bilanţiere: identificarea elementelor de Activ, Capital propriu şi Datorii care se modifică şi sensul modificării acestora, pornind de la ecuaţia A = Cp + D.

III: conturile corespondente: fiecărui element care se modifică îi este atribuit un cont, caracterizat prin denumire şi simbol.

IV. aplicarea regulilor de funcţionare a conturilor: identificarea părţii de debit/credit în care se înregistrează operaţia în fiecare cont.

V. formula contabilă: corespondenţa valorică (egalitatea) dintre contul care se debitează şi contul care se creditează.

<u>Exemplul 1</u>

Societatea comercială se aprovizionează cu materii prime de la furnizor în valoare de 10.000lei, pentru care plata se va face ulterior.

NO: intrări de stocuri de materii prime prin achiziţie de la furnizor, în sumă de 10.000 lei

Creşte stocul de materii prime	Creşte datoria faţă de furnizor
+A	+D
301 Materii prime	401 Furnizori
DEBIT	CREDIT

10.000 lei   301 Materii prime = 401 Furnizori 10.000 lei

Din cele prezentate rezultă că scopul analizei contabile îl constituie identificarea **formulei contabilă**, adică a raportului de echivalenţă dintre conturile corespondente.

Criteriile de clasificare a formulelor contabile sunt:

A. **în raport de modul de prezentare**:

- *a) sub formă de egalitate*:

  10.000 lei   301 Materii prime = 401 Furnizori 10.000 lei

- *b) cu indicarea părţii de debit/credit pentru fiecare cont*:

DEBIT	301 Materii prime	10.000lei	
CREDIT	401 Furnizori		10.000lei

B. **în raport de numărul de conturi care alcătuiesc formula contabilă**:

- *a) formulă contabilă simplă*: alcătuită dintr-un singur cont debitor şi un singur cont creditor (ca cea de mai sus):

  10.000 lei   301 Materii prime = 401 Furnizori 10.000 lei

- *b) formulă contabilă compusă*: alcătuită din două sau mai multe conturi debitoare şi un singur cont creditor, sau invers:

Exemplul 2

Societatea comercială se aprovizionează de la furnizor cu mărfuri în valoare de 12.000 lei şi ambalaje în valoare de 1.000 lei

NO: intrări de stocuri de mărfuri şi ambalaje prin achiziţie de la

furnizor

Creşte stocul de mărfuri	Creşte stocul de ambalaje	Creşte datoria faţă de furnizor
+A	+A	+D
371 Mărfuri	381 Ambalaje	401 Furnizori
D	D	C

12.000 371 Mărfuri = 401 Furnizori 13.000.

1.000 381 Ambalaje

C. **în raport de scopul pentru care se întocmesc**:

- *a) formule contabile curente*: se întocmesc pentru înregistrarea operaţiilor care au loc în mod obişnuit în activitatea întreprinderii şi au cea mai mare frecvenţă în practică.
  1. formule curente cu sume *în negru* se iau în calcul cu semnul plus.
  2. Formule curente cu sume *în roşu* se iau în calcul cu semnul minus.
- b) *formule contabile de stornare*: sunt folosite pentru corectarea unor erori sau pentru anularea unor formule contabile curente:
  1. formule de stornare cu sume *în negru* se caracterizează prin inversarea poziţiei conturilor din f.c. curentă
  2. formule de stornare cu sume *în roşu* se caracterizează prin repetarea formulei curente, dar cu scrierea sumelor în roşu.

<u>Exemplul 3</u>

1.Se primeşte factura de energie electrică de la furnizor, în sumă de 40 lei., şi din greşeală se face înregistrarea:

40 Cheltuieli cu publicitatea = 401Furnizori 40 lei

2. Se stornează formula contabilă greşită:

(40lei) Cheltuieli cu publicitatea = 401 Furnizori (40 lei)

3. Se înregistrează formula contabilă corectă:

40lei Cheltuieli cu energia electrică = 401Furnizori 40 lei

În practică, formulele contabile se scriu direct pe documentele justificative care au stat la baza înregistrărilor contabile. Ulterior, se procedează la o înregistrare cronologică a formulelor contabile în registrul contabil numit **Registru jurnal**. Evidenţa care se realizează cu ajutorul acestuia se numeşte *evidenţă contabilă cronologică*.

Pe baza registrului jurnal se efectuează apoi înregistrarea în registrele contabile numite **Carte mare**, care sunt deschise pe fiecare cont în parte. Evidenţa realizată cu ajutorul cărţii mari se numeşte *evidenţa contabilă sistematică*. Simplificat, cartea mare a conturilor va fi prezentată sub forma literei T.

La sfârşitul fiecărei luni, datele din cartea mare a conturilor sunt preluate de un document centralizator numit **balanţa conturilor** sau **balanţa de verificare**, în vederea pregătirii informaţiilor necesare întocmirii şi prezentării situaţiilor financiare.

Exemplul 4 Se cumpără un stoc de ambalaje în sumă de 10.000 lei, pe credit comercial (cu plata ulterioară).

Pentru a înregistra tranzacţia efectuăm analiza contabilă astfel:
1. Natura operaţiei. Achiziţie stoc de ambalaje pe credit comercial.
2. Modificările bilanţiere. Creşte stocul de ambalaje; A + şi creşte datoria faţă de furnizori D +. Ecuaţia modificărilor bilanţiere va fi: A +X = C + D + X.
3. Conturi corespondente. Pentru elementele bilanţiere modificate utilizăm conturile: 381 Ambalaje şi 401 Furnizori.
4. Funcţionarea conturilor.
401 Furnizori, cont de datorie, creşte, se creditează;
381 Ambalaje, cont de activ, creşte, se debitează.
5. Formula contabilă.

381 Ambalaje	=	401 Furnizori	10.000 lei

Această tranzacţie generează modificări în cele două elemente reflectate prin intermediul T-urilor astfel:

D	381 Ambalaje	C	D	401 Furnizori	C
10.000					10.000

Exemplul 5
Întreprinderea se aprovizionează, pe credit comercial, cu materii prime şi mărfuri în valoare de 2.000 lei, respectiv 8.000 lei, conform facturii furnizorului.

Pentru a înregistra tranzacţia efectuăm analiza contabilă astfel:
1. Natura operaţiei. Achiziţie stoc de materii prime şi mărfuri pe credit comercial.
2. Modificările bilanţiere. Creşte stocul; A + şi creşte datoria faţă de furnizori D +. Ecuaţia modificărilor bilanţiere va fi: A +X = C + D + X.

3. Conturi corespondente. Pentru elementele bilanţiere modificate utilizăm conturile: 301 Materii prime; 371 Mărfuri şi 401 Furnizori.

4. Funcţionarea conturilor.

401 Furnizori, cont de datorie, creşte, se creditează;
301 Materii prime, cont de activ, creşte, se debitează.
371 Mărfuri, cont de activ, creşte, se debitează.

5. Formula contabilă.

%	=	401 Furnizori	10.000 lei
301 Materii prime			2.000 lei
371 Mărfuri			8.000 lei

Această tranzacţie generează modificări în elementele reflectate prin intermediul T-urilor astfel:

D	301 *Materii prime*	C
2,000		

D	401 *Furnizori*	C
		2.000
		8,000

D	371 *Mărfuri*	C
8,000		

3.5 Registrele contabile

In practica de contabilitate formulele contabile sau articolele contabile se pot inscrie direct pe documentele justificative, operatie denumita contare sau prin folosirea unor registre specializate.

Legislatia contabila din tara noastra prevede in acest sens utilizarea a trei tipuri de registre contabile: Registrul Jurnal, Registrul Carte Mare si Registrul Inventar.

Registrul Jurnal este un document contabil obligatoriu care serveste la inregistrarea tranzactiilor prin formule contabile sau articole contabile, in ordinea succesiunii lor in timp, dupa data de intocmire sau de intrare a documentului in intreprindere (inregistrarea cronologica).

Registrul Carte Mare este document contabil obligatoriu in care se inscriu lunar, direct sau prin regrupare pe conturi corespondente, inregistrarile efectuate in Registrul Juranal stabilindu-se situatia fiecarui cont: sold initial, rulaje, sume, sold final. In acest

scop, pentru fiecare cont corespondent din cadrul formulei contabile se deschide o Fisa de Cont. Totalitatea fiselor de cont formeaza Registrul Carte Mare.

Procesul de transfer al informatiilor din Registrul Jurnal in Cartea Mare se numeste inregistrarea sistematica.

Prin sistematizare, fiecare suma din coloana debit a registrului jurnal este transferata in coloana debit a contului corespunzator din cartea mare, iar fiecare suma din coloana credit a Registrului Jurnal este transferata in coloana credit a contului corespunzator din Cartea Mare.

Registrul Inventar serveste ca document contabil obligatoriu de inregistrare si de grupare a rezultatelor inventarierii conturilor. Se intocmeste la sfarsitul anului pe baza datelor cuprinse in listele de inventariere si proceselor verbale de inventariere a elementelor din intreprindere, prin gruparea acestora pe conturi sau grupe de conturi.

3.6 BALANTA DE VERIVICARE

Balanta de verificare reprezinta o situatie de sinteza a informatiilor reflectate in conturi la un moment dat (luna, trimestru, semestru, an).

Scopul intocmirii balantei de verificare este, pe de o parte, constatarea realizarii egalitatii dintre debit si credit, plecand de la faptul ca fiecarei sume debitoare din Cartea Mare trebuie sa-i corespunda o suma creditoare identica (functia de verificare), iar pe de alta parte, furnizarea unei viziuni generale asupra conturilor utila, pentru intocmirea situatiilor financiare (functia de centralizare si analiza).

Clasificarea balantelor de verificare la baza clasificarii stau urmatoarele criterii:

a) Tipul conturilor pentru care se intocmesc: balante de verificare ale conturilor sintetice si balante de verificare ale conturilor analitice;

b) Informatiile pe care le contin: balante de verificare cu o singura egalitate, balante de verificare cu doua egalitati, balante de verificare cu trei egalitati si balante de verificare cu patru egalitati.

Fiecare egalitate contine doua coloane perechi, o coloana pentru informatii debitoare si o coloana pentru informatii creditoare.

Balanta de verificare cu o serie de egalitati contine doua coloane perechi, iar egalitatea este de forma $\sum TSD = \sum TSC$.

Remarca: in locul celor doua coloane perechi de total sume se pot prezenta doua coloane perechi de solduri finale, iar egalitatea devine: $\sum$ SFD = $\sum$ SFC.

Balanta de verificare cu doua serii de egalitati prezinta patru coloane, respectiv doua coloane perechi pentru total sume (TSD si TSC) si doua coloanae perechi pentru solduri finale (SFD si SFC), iar egalitatile sunt : 1) $\sum$ TSD = $\sum$ TSC si

2) $\sum$ SFD = $\sum$ SFC

Balanta de verifcare cu trei serii de egalitati prezinta sase coloane, respectiv, doua coloane perechi pentru solduri initiale (SID si SIC), doua coloane perechi pentru rulaje (RD si RC), doua coloane perechi pentru solduri finale (SFD si SFC), iar egalitatile specifice acestui tip de balanta sunt: 1) $\sum$ SID = $\sum$ SIC

2) $\sum$ RD = $\sum$ RC

3) $\sum$ SFD = $\sum$ SFC

Balanta de verificare cu patru serii de egalitati prezinta opt coloane, respectiv, doua coloane perechi pentru solduri initiale sau total sume precedente (SID si SIC sau TSPD si TSPC), doua coloane perechi pentru rulaje (RD si RC), doua coloane perechi pentru rulaje (RD si RC) si doua coloane perechi pentru totalul sumelor (TSD si TSC) si doua coloane perechi pentru soldurile finale (SFD si SFC), iar egalitatile specific balantei sunt urmatoarele:

1) $\sum$ SID = $\sum$ SIC sau $\sum$ TSPD = $\sum$ TSPC
2) $\sum$ RD = $\sum$ RC
3) $\sum$ TSD = $\sum$ TSC
4) $\sum$ SFD = $\sum$ SFC.

Etapele elaborarii balntei de verificare sunt:

a) Pregatirea conturilor: se calculeaza rulejele debitoare si creditoare, se totalizeaza sumele debitoare si creditoare si se stabilesc soldurile finale debitoare si creditoare, in functie de tipul de balanta.
b) Listarea tuturor conturilor din cartea mare in balanta si completarea informatiilor corespunzatoare in coloane distincte. Conturile sunt introduse in ordinea in care apar in planul de conturi, in ordinea crescatoare a simbolurilor conturilor.
c) Totalizarea fiecarei coloane
d) Compararea totalurilor fiecarei coloane si verificaraea egalitatilor.

Cu ajutorul balantei de verificare se pot identifica urmatoarele erori care rup echilibrul Debit = Credit:

- Erori de inregistrere in conturi determinate de :
  - nerespectarea principiului dublei inregistrari;
  - nerespectarea egalitatii sumelor debitoare si creditoare in cadrul formulelor contabile compuse;
  - calculul eronat privind elementele structurale ale contului etc.

- Erori de intocmire a balantei de verificare determinate de:
  - preluarea gresita a informatiilor din Cartea Mare;
  - calcule eronate ale coloanelor din balanta etc.

Desi balanta de verificare arata ca Total debit = Total credit, aceasta nu confirma faptul ca
nu s-au facut greseli, adica nu garanteaza ca tranzactiile au fost analizate si inregistrate corect in conturile corespunzatoare. De exemplu, pe baza unei balante de verificare nu se poate determina daca ar fi trebuit debitat contul “X” in locul contului “Y”. In plus prin balanta de verificare nu se poate descoperi nici daca au fost omise anumite tranzactii sau au fost inregistrate de mai multe ori. De asemenea, daca o greseala de valoare egala intervine atat pe debit, cat si pe credit ea nu va putea fi descoperita prin balanta de verificare.

In cazul in care coloanele debitoare si creditoare nu sunt egale se cauta una sau mai multe din urmatoarele erori: (1) o suma debitoare a fost trecuta in credit sau invers; (2) soldul unui cont a fost calculat gresit; (3) s-a comis o eroare in trecerea soldului contului in balanta de verificare; (4) totalul balantei de verificare a fost calculat gresit.

CAP 4 Recunoaşterea în contabilitate a tranzacţiilor şi evenimentelor de bază

4.1 Reguli de funcţionare a conturilor de active

Vom porni la drum cu conturile de active, pe care le vom analiza astfel:

- Conturi de active imobilizate
- Conturi de active circulante
- Conturi de cheltuieli înregistrate în avans.

Funcţionarea conturilor de active imobilizate.

Aceste conturi evidenţiază resursele economice destinate să servească o perioadă îndelungată în activitatea societăţii comerciale, fără să se consume după prima utilizare.

Există trei ***structuri de active imobilizate***, şi anume:

- imobilizări necorporale
- imobilizări corporale
- imobilizări financiare.

Valoarea cu care vor fi înregistrate în conturi activele imobilizate este *valoarea contabilă de intrare*, care are următoarele semnificaţii:

a) **costul de achiziţie** – pentru activele fixe procurate cu titlu oneros (contra cost);
b) **costul de achiziţie** – pentru titlurile de valoare achiziţionate;
c) **costul de producţie** – pentru activele fixe produse în cadrul întreprinderii;
d) **valoarea justă** – pentru activele imobilizate obţinute cu titlu gratuit şi cele dobândite ca aport al asociaţilor.

Aceste conturi au o funcţie contabilă de ACTIV şi au următoarea funcţiune:

◆ se DEBITEAZĂ cu operaţiile privind *intrările de active imobilizate*

1) prin activarea cheltuielilor în cazul imobilizărilor necorporale,

2) prin achiziţie, producţie proprie sau aportul asociaţilor în cazul imobilizărilor corporale,

3) prin achiziţionarea de titluri financiare în cazul imobilizările financiare;

◆ se CREDITEAZĂ cu operaţiile privind *ieşirile de active imobilizate*

1) prin cheltuielile amortizate integral în cazul imobilizărilor necorporale
2) prin scoatere din funcţiune sau cedare în cazul imobilizărilor corporale
3) prin cedare în cazul imobilizărilor financiare.

◆ Au SOLD FINAL DEBITOR, care exprimă valoarea imobilizarilor aflate în patrimoniul întreprinderii la un moment dat.

Cu excepţia terenurilor, toate activele imobilizate au o existenţă limitată în timp. Paralel cu evidenţierea beneficiilor economice generate de aceste active fixe (ex. veniturile realizate), este necesară şi recunoaşterea costului lor drept cheltuială (denumirea contabilă a lor este *cheltuieli cu amortizarea*). Atât veniturile generate de active cât şi cheltuielile cu amortizarea se vor reflecta în Contul de profit şi pierdere anual.

Explicaţia constă în faptul că aceste active fixe aduc în intreprinderi beneficii economice pe toată durata lor de viaţă şi, în consecinţă este necesar să ataşăm acestor beneficii şi costurile (sacrificiile) făcute de întreprindere cu procurarea lor pe aceeaşi durată cât aduc beneficii. De aceea, în limbaj contabil folosim termenul de **amortizare**, care reprezintă *alocarea sistematică a valorii activului la durata sa de viaţă*.

DE REŢINUT. *În contabilitate, amortizarea este un proces de alocare (împărţire) a unei valori contabile la un număr de ani, şi nu un proces de evaluare (de stabilire a unei valori reale a activului).*

Din punct de vedere matematic, amortizarea realizează o corecţie anuală (reducere) a valorii imobilizărilor. La o primă privire, ar fi normal ca pe măsura înregistrării anuale a amortizării să micşorăm valoarea activului supus amortizării, adică să creditàm contul de active imobilizate. Ne împiedică însă principiul contabil denumit *principiul costului istoric*, potrivit căruia activele trebuie să rămână evidenţiate în contabilitate pe toată durata lor de viaţă la valoarea de intrare.

De aceea, pentru ***înregistrarea contabilă*** a amortizării imobilizărilor necorporale şi a celor corporale se folosesc conturile sintetice 280 Amortizări privind imobilizările necorporale şi respectiv 281Amortizări privind imobilizările corporale.

Prin conţinutul lor economic ambele sunt *conturi rectificative* ale valorii activelor necorporale şi corporale şi au funcţie contabilă inversă conturilor de active imobilizate pe care le corectează. Funcţiunea lor este:

- se CREDITEAZĂ cu valoarea amortizării anuale calculate pentru imobilizările necorporale şi corporale
- se DEBITEAZĂ cu valoarea amortizării imobilizărilor necorporale şi corporale scoase din activ (prin amortizare completă sau vânzare sau casare).
- Au SOLD FINAL CREDITOR, care exprimă anual valoarea amortizării cumulate a imobilizărilor necorporale şi corporale.

În bilanţul anual vor apărea ambele conturi, adică activul la valoarea lui de intrare, dar şi contul de amortizare a activului, cu valoarea amortizării cumulate în timp. Ca urmare, valoarea

bilanţieră a activului este o *valoare netă*, obţinută prin scăderea din valoarea contabilă de intrare a activului a amortizării cumulate.

Exemplul 1

Societatea achiziţionează, pe credit comercial, un program informatic în valoare de 15.000lei. Ulterior, (peste 45 de zile) se plăteşte prin bancă datoria faţă de furnizor.

Programul informatic este amortizat pe durata a trei ani. La finalul celor trei ani se scoate din evidenţa contabilă programul complet amortizat.

1. achiziţia programului informatic

Tranzacţia va determina creşterea valorii imobilizărilor necorporale şi a datoriei faţă de furnizor. Contul de datorii folosit ori de cate ori întreprinderea achiziţionează imobilizări corporale sau necorporale este **404** Furnizori de imobilizări. Valoarea datoriei faţă de furnizori cuprinde costul de achiziţie. Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **208** Alte imobilizări necorporale, creste valoarea imobilizărilor necorporale, A + ➔ Debit
- **404** Furnizori de imobilizări, creste datoria faţă de furnizorii de imobilizări, D + ➔ Credit

208 Alte imobilizări necorporale	=	**404** Furnizori de imobilizări	15.000 lei

2. plata datoriei faţă de furnizor

Tranzacţia va determina scăderea datoriei faţă de furnizorul de imobilizări şi scăderea disponibilităţilor băneşti ale întreprinderii. Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **512**Conturi la bănci, scad lichidităţile întreprinderii, A - ➔ Credit
- **404** Furnizori de imobilizări, scade datoria faţă de furnizorii de imobilizări, D - ➔ Debit

404 Furnizori de imobilizări	=	**512** Conturi la bănci	15.000 lei

3. înregistrarea amortizării imobilizării necorporale pe primul an

Tranzacţia determină creşterea valorii cheltuielilor anuale cu amortizarea imobilizărilor necorporale precum şi a valorii amortizării aferente programului informatic (cu efectul de reducere a valorii bilanţiere a activului). Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **681** Cheltuieli privind amortizarea imobilizărilor, cresc cheltuielile, Cp - ➔ Debit
- **2808** Amortizarea altor imobilizări necorporale, creşte valoarea amortizării, A- ➔ Credit

681 Cheltuieli privind amortizarea imobilizărilor	=	**2808** Amortizarea altor imobilizări necorporale	5.000 lei

Înregistrarea 3. se repetă şi în anul 2 şi 3.

4. la sfârşitul anului 3 se scoate din evidenţa contabilă imobilizarea amortizată complet
Tranzacţia determină micşorarea valorii activelor necorporale(A-) şi, concomitent, diminuarea amortizării corespunzătoare imobilizării casate -(A-), adică matematic: (A+).Forma sintetică a analizei contabile este:

- **2808** Amortizarea altor imobilizări necorporale, scade valoarea amortizării, -(A-) ➔ Debit
- **208** Alte imobilizări necorporale, scade valoarea imobilizărilor necorporale, A - ➔ Credit

Formula contabilă este:

2808 Amortizarea altor imobilizări necorporale	=	**208** Alte imobilizări necorporale	15.000 lei

Exemplul 2

Societatea achiziţionează un utilaj în valoare de 20.000lei, de la un furnizor. La scadenţă, plăteşte contravaloarea utilajului din lichidităţile din bancă.

Durata de utilizare a mijlocului fix este de 5ani.

La finalul anului al cincilea, societatea casează utilajul.

1. achiziţia utilajului

Tranzacţia va determina creşterea valorii imobilizărilor corporale şi a datoriei faţă de furnizorul de imobilizări. Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **2131** Echipamente tehnologice, creste valoarea imobilizărilor corporale, A + ➔ Debit
- **404** Furnizori de imobilizări, creste datoria faţă de furnizorii de imobilizări, D + ➔ Credit

2131 Echipamente tehnologice	=	**404** Furnizori de imobilizări	20.000 lei

2. plata datoriei faţă de furnizor

Tranzacţia va determina scăderea datoriei faţă de furnizorul de imobilizări şi scăderea disponibilităţilor băneşti ale întreprinderii. Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **512**Conturi la bănci, scad lichidităţile întreprinderii, A - ➔ Credit
- **404** Furnizori de imobilizări, scade datoria faţă de furnizorii de imobilizări, D - ➔ Debit

404 Furnizori de	=	**512** Conturi la	20.000lei

imobilizări bănci

3.înregistrarea amortizării anuale a activului fix

Tranzacţia determină creşterea valorii cheltuielilor anuale cu amortizarea imobilizărilor corporale precum şi a valorii amortizării aferente utilajului (cu efectul de reducere a valorii bilanţiere a activului). Forma sintetică a analizei contabile, este prezentată în continuare.

- **681** Cheltuieli privind amortizarea imobilizărilor, cresc cheltuielile, Cp - ➔ Debit
- **2813** Amortizarea echipamentelor tehnologice, creşte valoarea amortizării, A- ➔ Credit

681 Cheltuieli privind amortizarea imobilizărilor	=	**2813** Amortizarea echipamentelor tehnologice	4.000lei

Înregistrarea 3. se repetă şi în anul 2, 3, 4, 5.

4.scoaterea din evidenţa contabilă a activului care s-a casat

Tranzacţia determină micşorarea valorii utilajelor întreprinderii (A-) şi, concomitent, diminuarea amortizării corespunzătoare imobilizării casate (A+). Forma sintetică a analizei contabile, pe care o puteţi deduce din cele de mai sus, este prezentată în continuare.

- **2813** Amortizarea echipamentelor tehnologice, scade valoarea amortizării, -(A-) ➔ Debit
- **2131** Echipamente tehnologice, scade valoarea imobilizărilor corporale, A - ➔ Credit

Formula contabilă este:

281 Amortizări privind imobilizările corporale	=	**2131** Echipamente tehnologice	20.000 lei

Exemplul 3

Intreprinderea obţine din producţie proprie o piesă de mobilier pentru birou al cărui cost de producţie este de 3.000 lei.

Durata de viaţă este de 3 ani, iar compania decidă să îl vândă după 2 ani de folosinţă la preţul de vânzare de 1.200lei.

1. înregistrarea piesei de mobilier rezultate din producţie proprie

Tranzacţia implică o majorare a valorii imobilizărilor corporale, ca urmare a activităţii proprii a entităţii, pentru care nu sunt datorate echivalente valorice furnizorilor şi care nici nu provine din aportul acţionarilor. De aceea, creşterea valorii activului trebuie recunoscută în contabilitate sub forma unui venit, care compensează valoric suma tuturor cheltuielilor făcute de companie cu obţinerea activului (cheltuieli cu materia primă, cu salariile, cu energia, cu amortizarea utilajelor folosite, etc.).

Atât cheltuielile implicate cât şi venitul recunoscut pentru producţia acestei imobilizări sunt preluate de Contul de profit şi pierdere la

sfârşitul perioadei contabile. Ca urmare, impactul acestei activităţi asupra Contului de profit şi pierdere din anul intrării activului în contabilitate este nul, la fel ca şi în cazul unei piese de mobilier pe care ar fi cumpărat-o de la furnizori.
Forma sintetică a analizei contabile este:

- **214** Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecţie, creşte valoarea imobilizărilor corporale, A + ➔ Debit
- **722** Venituri din producţia de imobilizări corporale, creşte valoarea veniturilor, Cp +➔ Credit

214 Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecţie	=	**722** Venituri din producţia de imobilizări corporale	3.000 lei

2. înregistrarea amortizării anuale a activului fix

Tranzacţia determină creşterea valorii cheltuielilor anuale cu amortizarea imobilizărilor corporale precum şi a valorii amortizării aferente mobilierului (cu efectul de reducere a valorii bilanţiere a activului). Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **681** Cheltuieli privind amortizarea imobilizărilor, cresc cheltuielile, Cp - ➔ Debit
- **2814** Amortizarea mobilierului...., creşte valoarea amortizării, A- ➔ Credit

681 Cheltuieli privind amortizarea imobilizărilor	=	**2814** Amortizarea mobilierului....	1.000lei_

Înregistrarea 2. se repetă şi în anul 2.

3. vânzarea piesei de mobilier după doi ani de folosinţă

Tranzacţia de vânzare determină două înregistrări în contabilitate:

a) *Vânzarea propriu-zisă sau recunoaşterea venitului din vânzare.*

Tranzacţia determină creşterea creanţei întreprinderii asupra debitorului (cumpărătorul activului fix) la preţul de vânzare (A+), concomitent cu evidenţierea venitului realizat din vânzarea sa (Cp+). Conturile utilizate sunt: **461** Debitori diverşi, cont de activ care se debitează cu creşterea creanţei faţă de cumpărător şi **7583** Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţiuni de capital, cont de capitaluri proprii care se creditează cu creşterea veniturilor din vânzare. Formula contabilă este:

461 Debitori diverşi	=	**7583** Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital	1.200 lei

b) *Descărcarea din gestiune sau recunoaşterea costului bunului vândut.*

Scoaterea din evidenţă a piesei de mobilier determină diminuarea valorii de intrare a activului (A-), înregistrată în creditul contului **214** Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecţie pentru suma de 3.000lei, simultan cu micşorarea amortizării -(A-) reflectată în debitul contului **281** Amortizări privind imobilizările corporale (pentru suma acumulată în cei doi ani de folosinţă 2.000lei) şi cu recunoaşterea sub forma de cheltuieli a părţii neamortizate din activ Cp-, prin debitarea contului **6583** Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital pentru diferenţa de 1.000lei. Formula contabilă este:

%	=	**214** Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecţie	3.000 lei
281 Amortizări privind imobilizările corporale			2.000 lei
6583 Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital			1.000 lei

Exemplul 4

Societatea comercială achiziţionează 100 de acţiuni la o altă societate din cadrul grupului la preţul unitar 180 lei.

Titlurile sunt achitate integral la cumpărare.

Timp de doi ani, societatea a încasat dividende în sumă de 11lei pe acţiune.

Peste doi ani, societatea vinde 20 de titluri la preţul de cesiune de 270 lei pe acţiune.

Atât cumpărarea cât şi vânzarea titlurilor se face cu plată-încasare pe loc, prin contul din bancă.

Caracteristica activelor imobilizate financiare este că ele nu se amortizează, pentru că nu au o durată de viaţă prestabilită în companie. Costul lor de achiziţie va fi recunoscut drept cheltuială abia în momentul vânzării.

1. achiziţia titlurilor de participare: 100titluri x 180lei = 18.000lei

Tranzacţia va determina creşterea valorii activelor imobilizate financiare şi scăderea disponibilităţilor băneşti ale întreprinderii. Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **261** Acţiuni deţinute la entităţile afiliate, creşte valoarea imobilizărilor financiare, A + ➔ Debit
- **512** Conturi la bănci, scad lichidităţile întreprinderii, A - ➔ Credit

261 Acţiuni deţinute	=	**512** Conturi la bănci	20.000 lei

la entităţile afiliate

2. încasarea dividendelor anuale: 100 titluri x 11lei = 1.100lei

Tranzacţia va determina creşterea lichidităţilor companiei şi creşterea veniturilor de natură financiară realizate de companie prin dividendele încasate. Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **7611** Venituri din acţiuni deţinute la entităţile afiliate, creşte valoarea veniturilor financiare, Cp + ➔ Credit
- **512**Conturi la bănci, cresc lichidităţile întreprinderii, A + ➔ Debit

512 Conturi la bănci	=	**7611** Venituri din acţiuni deţinute la entităţile afiliate	1.100 lei

3. vânzarea a 20 de titluri la Bursa de Valori: 20 titluri x 270ei = 5.400lei

a) Recunoaşterea venitului din vânzare.

Tranzacţia va determina creşterea disponibilităţilor băneşti dar şi recunoaşterea unui venit din cedarea activului financiar.

- **512** Conturi la bănci, cresc lichidităţile întreprinderii, A + ➔ Debit
- **7641** Venituri din imobilizări financiare cedate, creşte valoarea veniturilor financiare, Cp + ➔ Credit

512 Conturi la bănci	=	**7641** Venituri din imobilizări financiare cedate	5.400 lei

b) recunoaşterea drept cheltuială a costului acţiunilor cedate: 20 acţiuni x 180lei = 3.600lei

Tranzacţia va determina scăderea valorii activelor finaciare şi creşterea cheltuielilor companiei pentru costul de achiziţie al acţiunilor vândute. Se aplică principiul conectării cheltuielilor la venituri: acţiunile au generat un venit prin vânzarea lor, atunci vom putea recunoaşte şi costul (sacrificiul) companiei cu achiziţia lor.

- **261** Acţiuni deţinute la entităţile afiliate, scade valoarea imobilizărilor financiare, A - ➔ Credit
- **6641** Cheltuieli privind imobilizările financiare cedate, creşte valoarea cheltuielilor financiare, Cp - ➔ Debit

6641 Cheltuieli privind imobilizări	=	**261** Acţiuni deţinute la entităţile afiliate	3.600 lei

financiare cedate

Referitor la evaluarea activelor imobilizate, putem spune că acestea se evaluează în următoarele momente:

- **la intrare** - cu ocazia intrării în evidenţele contabile (la *cost de achiziţie*, dacă provin din achiziţii, la *cost de producţie* dacă provin din producţia proprie sau la *valoarea justă*, dacă provin din aporturile acţionarilor sau au fost obţinute cu titlu gratuit, prin donaţii);
- **la ieşire** – adică la data încetării recunoaşterii lor în contabilitate ca urmare a vânzării, casării sau scoaterii din evidenţa contabilă (la *valoarea de intrare*);
- **la inventariere** (la *valoarea de inventar* stabilită de comisia de inventariere);
- **la data închiderii exerciţiului financiar** (la întocmirea bilanţului) – pentru a stabili, prin aplicarea principiului prudenţei, valoarea lor bilanţieră, care este *valoarea contabilă netă*, obţinută prin scaderea din valoarea contabilă de intrare a amortizării cumulate şi a oricăror alte deprecieri suferite de activele fixe peste cele calculate prin amortizare.

Funcţionarea conturilor de active circulante.

Aceste conturi evidenţiază bunurile şi valorile economice de folosinţă temporară, cu durata de cel mult 1 an. În structura bilanţieră se găsesc următoarele forme de active circulante:

- Sub formă materială: stocuri de materii prime, materiale, produse, mărfuri
- Sub formă de creanţe în relaţiile cu terţii: clienţi, debitori, etc.
- Sub formă bănească: lichidităţi şi investiţii financiare pe termen scurt

În raport de această structură, conturile de active circulante se împart în:

Conturi de stocuri

Atunci când discutăm despre o activitate de comerţ, definim stocurile ca fiind bunurile cumpărate în scop de revânzare (*stocuri de mărfuri*). Dacă această definiţie este satisfăcătoare pentru întreprinderile de tip comercial, vom întâlni alte abordări pentru companiile de tip producţie sau pentru cele de tip prestări de servicii.

Companiile producătoare nu vor achiziţiona bunuri pentru revânzare şi de aceea la ele vom întâlni *stocuri de materii prime şi materiale consumabile*, *stocuri de producţie în curs de execuţie* şi respectiv de *stocuri de produse finite.*

La companiile cu specific de prestări servicii vor domina acele tipuri de bunuri achiziţionate cu scopul de a folosi în activitatea curentă a firmei, şi anume este vorba despre *stocurile de materiale consumabile*.

La **intrarea** stocurilor în evidenţa contabilă, valoarea cu care vor fi înregistrate în conturi este *valoarea contabilă de intrare*, care are următoarele semnificaţii:

a) **costul de achiziţie** – pentru stocurile procurate cu titlu oneros (contra cost);
b) **costul de producţie** – pentru stocurile produse în cadrul întreprinderii
c) **valoarea justă** – pentru stocurile obţinute cu titlu gratuit şi cele dobândite ca aport al asociaţilor.

Ieşirea stocurilor din evidenţa contabilă cu ocazia vânzării sau consumului se face la valoarea de intrare. Pot să apară însă anumite probleme atunci când stocuri identice au fost evaluate la intrare cu valori diferite (datorate fluctuaţiei pieţei). În această situaţie se vor aplica anumite metode convenţionale de determinare a valorii stocurilor consumate sau vândute (ex. metoda PRIMUL INTRAT – PRIMUL IEŞIT, ULTIMUL INTRAT – PRIMUL IEŞIT, COSTUL MEDIU PONDERAT). Aceste metode se vor studia în cursul anului 2 la cursul de Contabilitate financiară.

Regulile de funcţionare a conturilor de stocuri sunt:

- sunt conturi de active circulante, cu funcţie contabilă de activ
- **se debitează** cu operaţiile de intrare în companie a stocurilor, prin: cumpărare, producţie proprie, aport al acţionarilor, plusuri constatate la inventariere;
- **se creditează** cu operaţiile privind ieşirea de stocuri prin: consum, vânzare, minusuri la inventariere;
- au **sold final debitor**, care exprimă valoarea stocurilor existente în gestiunea întreprinderii la finalul perioadei contabile.

Conturi de creanţe

Creanţele evidenţiază relaţiile de decontare ale societăţii cu clienţii şi cu alte terţe personae (salariaţii, statul, etc.) privind drepturile companiei constituite ca urmare a valorilor avansate temporar acestora şi de la care se aşteaptă un echivalent valoric.

Creanţele se pot clasifica în creanţe comerciale, care apar din relaţiile comerciale ale companiei cu clienţii săi (prin vânzarea de bunuri şi servicii) şi creanţe necomerciale, care apar din alte relaţii ale companiei cu partenerii (în legătură cu salariaţii pentru pagube produse de aceştia, în legătură cu statul pentru recuperarea anumitor impozite şi taxe, în legătură cu proprietarii firmei pentru sume împrumutate acestora, etc).

Regulile de funcţionare a conturilor de creanţe sunt:

- sunt conturi de active circulante, cu funcţie contabilă de activ
- **se debitează** la constituirea creanţei faţă de terţe persoane
- **se creditează** la încasarea creanţei
- **SFD** = creanţele neîncasate la finalul perioadei contabile

Conturi de trezorerie sau de lichidităţi (disponibilităţi băneşti)

Întreprinderea îşi poate păstra disponibilităţile băneşti fie la bănci în conturi curente sau depozite pe termen scurt, sub formă de carnete de cecuri, fie în casierie.

Aceste **conturi de lichidităţi** funcţionează după următoarele reguli:

- au funcţie contabilă de active circulante
- **se debitează** cu operaţiile de încasări
- **se creditează** cu operaţiile de plăţi
- **SFD** = lichidităţile aflate în conturi la bănci şi în casieria societăţii la finalul perioadei contabile.

EXCEPŢIE face contul **5121 Conturi curente la bănci în lei**, în cazul în care este folosit şi ca instrument privind creditele de trezorerie pe termen scurt acordate de bancă societăţii. În acest caz, contul are funcţie contabilă de A/D (bifuncţional), în sensul că poate prezenta la sfârşitul lunii fie sold final debitor, care reprezintă valoarea lichidităţilor din bancă, fie sold final creditor, care exprimă valoarea creditului de trezorerie acordat de bancă societăţii.

Conturi de investiţii financiare pe termen scurt

În anumite perioade economice, intreprinderile dispun de surplus de lichidităţi, care nu poate fi absorbit de activitatea curentă,

operaţională. Acest surplus poate fi folosit prin tranzacţionarea lui pe pieţele financiare, prin achiziţie de titluri financiare de valoare (ex. acţiuni, obligaţiuni).

Aceste **conturi de investiţii financiare pe termen scurt** funcţionează după următoarele reguli:

- au funcţie contabilă de active circulante
- **se debitează** cu operaţiile de achiziţii de titluri financiare
- **se creditează** cu operaţiile de cedare (prin vânzare) a titlurilor financiare
- **SFD =** valoarea titlurilor financiare pe termen scurt deţinute de societate la finalul perioadei contabile

Vom prezenta în continuare exemplul unei societăţi comerciale care efectuează tranzacţii cu stocuri, creanţe şi lichidităţi.

Este momentul să introducem şi informaţii despre conturile de TVA (taxa pe valoarea adăugată). Acest impozit indirect afectează viaţa unei companii în două momente:

- cu ocazia vânzărilor de bunuri şi de servicii către clienţi compania va trebui să ceară de la aceştia, pe lângă preţul de vânzare negociat, şi TVA, cu scopul de a o plăti statului. Această taxă poartă numele de **TVA colectată** şi este reflectată în contul de datorii către stat numit **4427 TVA colectată**.
- cu ocazia achiziţiei de bunuri şi de servicii, compania va datora furnizorului, pe lângă preţul negociat cu acesta, şi TVA, pe care însă va putea să o recupereze de la stat, în compensare cu TVA colectată de la clienţi. Această taxă poartă numele de **TVA deductibilă** şi este reflectată în contul de creanţe faţă de stat numit **4426 TVA deductibilă**.

DE REŢINUT:

- toate tranzacţiile în care intreprinderea cumpără bunuri sau servicii vor fi purtătoare de TVA deductibilă (A+)
- toate tranzacţiile în care intreprinderea vinde bunuri sau servicii vor fi purtătoare de TVA colectată (D+)

Vom prezenta în continuare situaţia unei societăţi comerciale care efectuează tranzacţii cu stocuri, creanţe şi lichidităţi.

Exemplul 1

Societatea cumpără de la un furnizor un stoc de materii prime, în valoare de 4.000lei, TVA 24%. Din acest stoc, se dau în consum materii prime în valoare de 3.000lei.

1. achiziţia de materii prime

Tranzacţia determină creşterea valorii stocului de materii prime (A+) înregistrată în debitul contului **301** Materii prime, creşterea valorii TVA deductibilă (A+) înregistrată în debitul contului **4426** TVA deductibilă şi, simultan, se recunoaşte o datorie faţă de furnizor (D+) reflectată în creditul contului **401** Furnizori. Formula contabilă este:

%	=	**401** Furnizori	4.960lei
4.000lei **301** Materii prime			
960 lei **4426** TVA deductibilă			

2. consumul de materii prime

Consumul de stocuri determină micşorarea valorii stocului de materii prime (A-) înregistrată în creditul contului **301** Materii prime şi concomitent, se recunoaşte cheltuială făcută cu achiziţia stocului consumat (Cp-) în debitul contului **601** Cheltuieli cu materii prime. Formula contabilă este:

601 Cheltuieli cu materii prime	=	**301** Materii prime	3.000 lei

<u>Exemplul 2</u>

Din procesul de producţie rezultă produse finite la costul de producţie de 1.500lei.

Contul care se foloseşte pentru a înregistra stocurilor de produse finite obţinute de companie pentru a fi vândute este **711 Venituri aferente costurilor stocurilor de produse**, cont bifuncţional, în sensul că poate prezenta la sfârşitul lunii fie sold final creditor, fie sold final debitor:

- se creditează cu valoarea produselor obţinute în cursul lunii, evaluate la cost de producţie
- se debitează cu valoarea produselor vândute în cursul lunii, evaluate la cost de producţie
- SFC = valoarea produselor obţinute şi nevândute (generează stocare)
- SFD = valoarea produselor obţinute în perioadele anterioare şi vândute în perioada curentă (generează destocarea firmei).

Obţinerea produselor finite determină creşterea valorii stocului de produse finite (A+), care se înregistrează în debitul contului **345** Produse finite şi, recunoaşterea unor veniturilor din producţia proprie (Cp+) prin creditarea contului **711** Venituri aferente costurilor stocurilor de produse. Acestea sunt considerate de noi *venituri*

temporare (de pasaj temporar), până la transformarea lor în venituri reale cu ocazia vânzării produselor către clienţi. Explicaţia folosirii acestui cont de venituri este similară cu cea prezentată anterior, la Exemplul 3 de la Conturile de Active imobilizate.

Formula contabilă este:

345 Produse finite	=	**711** Venituri aferente costurilor stocurilor de produse	1.500 lei

Exemplul 3

Soc. comercială cumpără de la furnizor mărfuri, la costul de achiziţie de 10.000lei, TVA 24%. Datoria faţă de furnizor se plăteşte din contul curent de la bancă.

1. Achiziţia mărfurilor

Tranzacţia determină creşterea valorii stocului de mărfuri (A+) înregistrată în debitul contului **371** Mărfuri, creşterea valorii TVA deductibilă (A+) înregistrată în debitul contului **4426** TVA deductibilă şi, simultan, se recunoaşte o datorie faţă de furnizor (D+) reflectată în creditul contului **401** Furnizori. Formula contabilă este:

	%	=	**401** Furnizori	12.400lei
10.000lei	**371** Materii prime			
2.400 lei	**4426** TVA deductibilă			

2. Plata furnizorului de mărfuri

Tranzacţia determină scăderea disponibilului din contul de la bancă (A-), care se înregistrează în creditul contului **512** Conturi curente la bănci şi, concomitent, o micşorare a datoriei faţă de furnizori (D-), reflectată în debitul contului **401** Furnizori. Formula contabilă:

401 Furnizori	=	**512** Conturi curente la bănci	12.400 lei

Exemplul 4

Din produsele finite existente în depozit, societatea vinde unui client un lot de produse la preţul de vânzare de 900ei, TVA 24%. Costul de producţie al produselor vândute este de 700lei. Societatea primeşte de la client un efect comercial sub forma unei cambii, cu scadenţa la 45 de zile. Încasarea cambiei se face prin contul curent de la bancă.

1. Vânzarea produselor finite

Tranzacţia de vânzare determină două înregistrări în contabilitate:

a) *Vânzarea propriu-zisă sau recunoaşterea venitului din vânzare.*

Tranzacţia determină creşterea creanţei întreprinderii asupra clientului (cumpărătorul produselor) la preţul de vânzare (A+), concomitent cu evidenţierea venitului (real de data asta) realizat din vânzarea produselor (Cp+) şi cu reflectarea valorii TVA specifică vânzărilor. Conturile utilizate sunt: **411** Clienţi, cont de activ care se debitează cu creşterea creanţei faţă de cumpărător, **701** Venituri din vânzarea de produse finite, cont de capitaluri proprii care se creditează cu creşterea veniturilor din vânzare şi contul **4427** TVA colectată, cont de datorii faţă de stat care de creditează cu creşterea valorii TVA din factură. Formula contabilă este:

1.116lei	**411** Clienţi	=	**701** Venituri din vânzarea de produse finite	900 lei
			4427 TVA colectată	216 lei

b) *Descărcarea din gestiune sau derecunoaşterea veniturilor temporare aferente produselor vândute***.**

Scoaterea din evidenţă a produselor vândute determină diminuarea valorii stocului de produse finite (A-), înregistrată în creditul contului 345 Produse finite, simultan cu micşorarea veniturilor temporare aferente costului stocurilor, înregistrată în debitul contului **711** Venituri aferente costurilor stocurilor de produse. Formula contabilă este:

711 Venituri aferente costurilor stocurilor de produse	=	**345** Produse finite	700 lei

2. Primirea cambiei de la client

Cambia este un efect comercial care circulă între comercianţi, pentru a întări obligaţia cumpărătorului de a face o plată certă către vânzător.

Este necesară reflectarea în contabilitatea firmei a creanţei faţă de client sub un nou nume, şi anume *efecte comerciale de primit*. Astfel, spunem că dispare creanţa sub numele de clienţi (A-) reflectată în creditul contului **411** Clienţi şi îi ia locul creanţa sub numele de efecte comerciale de primit reflectată în debitul contului **413** Efecte de primit de la clienţi. Formula contabilă:

413 Efecte de primit de la clienţi	=	**411** Clienţi	1.116lei

3. Încasarea cambiei

Tranzacţia generează creşterea disponibilităţilor băneşti ale companiei (A+) în debitul contului 512 Conturi la bănci şi scăderea creanţei (A-) în creditul contului 413 Efecte de primit de la clienţi.

512 Conturi curente la bănci	=	**413** Efecte de primit de la clienţi	1.116lei

Exemplul 5

Societatea vinde unui client, întregul stoc de mărfuri pe care îl are în depozit, la preţul de vânzare de 12.000lei, TVA 24%. Încasarea va avea loc ulterior, prin contul din bancă.

1. Vânzarea mărfurilor

Tranzacţia de vânzare determină două înregistrări în contabilitate:

c) *Vânzarea propriu-zisă sau recunoaşterea venitului din vânzare.*

Tranzacţia determină creşterea creanţei întreprinderii asupra clientului (cumpărătorul mărfurilor) la preţul de vânzare (A+), concomitent cu evidenţierea venitului realizat din vânzarea mărfurilor (Cp+) şi cu reflectarea valorii TVA specifică vânzărilor. Conturile utilizate sunt: **411** Clienţi, cont de activ care se debitează cu creşterea creanţei faţă de cumpărător, **707** Venituri din vânzarea de mărfuri, cont de capitaluri proprii care se creditează cu creşterea veniturilor din vânzare şi contul **4427** TVA colectată, cont de datorii faţă de stat care de creditează cu creşterea valorii TVA din factură. Formula contabilă este:

14.880lei	**411** Clienţi	=	**707** Venituri din vânzarea de mărfuri	12.000 lei
			4427 TVA colectată	2.880 lei

d) *Descărcarea din gestiune sau recunoaşterea costului de achiziţie al mărfurilor vândute*.

Scoaterea din evidenţă a mărfurilor vândute determină diminuarea valorii stocului de mărfuri A-, înregistrată în creditul contului 371 Mărfuri, simultan cu recunoaşterea în cheltuielile perioadei a costului de achiziţie mărfurilor vândute, înregistrată în debitul contului **607** Cheltuieli cu mărfurile. Formula contabilă este:

607 Cheltuieli cu mărfurile	=	**371** Mărfuri	10.000 lei

Exemplul 6

La data de 3.09.2010 societatea achiziţionează de pe piaţa de capital 100 de acţiuni emise de o altă societate din grup, la preţul unitar de 7lei/acţiune, cu plata directă din disponibilul de la bancă.

În data 15.11.2010 societatea vinde acţiunile prin intermediul Bursei, la preţul de vânzare unitar de 9,5lei, cu încasare imediată. *Variantă:* preţul de vânzare unitar este de 6lei.

1. 3.09. 2010 achiziţia titlurilor de valoare 100titluri x 7lei = 700lei

Tranzacţia va determina creşterea valorii activelor circulante de natură financiară şi scăderea disponibilităţilor băneşti ale întreprinderii. Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **501** Acţiuni deţinute la entităţile afiliate, creşte valoarea investiţiilor financiare pe termen scurt, A + ➔ Debit
- **512** Conturi la bănci, scad lichidităţile întreprinderii, A - ➔ Credit

501 Acţiuni deţinute la entităţile afiliate	=	**512** Conturi la bănci	700 lei

2. 15.11.2010 vânzarea acţiunilor la preţul de 9.5lei

Tranzacţia va determina obţinerea unui cîştig din diferenţa între preţul de vânzare şi cel de cumpărare (9.5 lei – 7 lei = 2.5lei pe acţiune). Acest câştig se reflectă ca o creştere de lichidităţi, A+, în debitul contului **512** Conturi la bănci, simultan cu scăderea valorii investiţiilor financiare ale companiei, A-, în creditul contului **501** Acţiuni deţinute la entităţile afiliate şi ca o creştere a veniturilor companiei sub forma câştigului net, Cp+, în creditul contului **7642** Câștiguri din investiții pe termen scurt cedate.

950lei	**512** Conturi la bănci	=	**501** Acţiuni deţinute la entităţile afiliate	700 lei
			7642 Câștiguri din investiții pe termen scurt cedate	250lei

Ce am constat în cazul investiţiilor financiare pe termen scurt, că nu vom reflecta vânzarea în două etape (cu recunoaşterea venitului şi a costului de achiziţie), ci vom evidenţia direct cîştigul net sau pierderea netă.

Variantă. Acţiunile se vând în pierdere, la un preţde vânzare mai mic decât costul de achiziţie, ceea ce înseamnă o pierdere netă de 1 leu: 6lei – 7 lei = -1leu pe acţiune.

600lei	**512** Conturi la bănci	=	**501** Acţiuni deţinute la entităţile afiliate	700 lei
100 lei	**6642** Pierderi din investiții pe termen scurt			

cedate

Exemplul 7

Societatea vinde unui client produsele finite pe care le mai are în stoc la preţul de vânzare 1.000lei, TVA 24%, pentru care primeşte de la client un cec bancar. Ulterior, societatea încasează cecul prin intermediul băncii. Comisionul reţinut de bancă este de 0.5% din valoarea tranzacţiei.

1.Vânzarea produselor finite

Tranzacţia de vânzare determină două înregistrări în contabilitate:

a.Vânzarea propriu-zisă sau recunoaşterea venitului din vânzare.

Tranzacţia determină creşterea creanţei întreprinderii asupra clientului (cumpărătorul produselor) la preţul de vânzare (A+), concomitent cu evidenţierea venitului (real de data asta) realizat din vânzarea produselor (Cp+) şi cu reflectarea valorii TVA specifică vânzărilor. Conturile utilizate sunt: **411** Clienţi, cont de activ care se debitează cu creşterea creanţei faţă de cumpărător, **701** Venituri din vânzarea de produse finite, cont de capitaluri proprii care se creditează cu creşterea veniturilor din vânzare şi contul **4427** TVA colectată, cont de datorii faţă de stat care de creditează cu creşterea valorii TVA din factură. Formula contabilă este:

1.240lei	**411** Clienţi	=	**701** Venituri din vânzarea de produse finite	1.000lei
			2 TVA colectată	240lei

*b.Descărcarea din gestiune sau derecunoaşterea veniturilor temporare aferente produselor vândute***.**

Scoaterea din evidenţă a produselor vândute determină diminuarea valorii stocului de produse finite (A-), înregistrată în creditul contului 345 Produse finite, simultan cu micşorarea veniturilor temporare aferente costului stocurilor, înregistrată în debitul contului **711** Venituri aferente costurilor stocurilor de produse. Formula contabilă este:

711 Venituri aferente costurilor stocurilor de produse	3=	Produse finite	800lei

2.Primirea cecului de la client

Cecul este un instrument de plată care circulă între comercianţi, prin care se cumpărătorul face plata certă către vânzător.

Este necesară reflectarea în contabilitatea firmei a cecului primit de la client. Astfel, spunem că dispare creanţa sub numele de clienţi (A-) reflectată în creditul contului **411** Clienţi şi îi ia locul o lichiditate (A+) sub forma unor valori de încasat, reflectată în debitul contului **5112** Cecuri de încasat. Formula contabilă:

5112 Cecuri de încasat	=	**411** Clienţi	1.240lei

3.Încasarea cecului

Tranzacţia generează creşterea disponibilităţilor băneşti ale companiei (A+) în debitul contului 512 Conturi la bănci, reflectarea comisionului bancar reţinut de către bancă, drept o cheltuială care creşte, Cp-, în debitul contului **627** Cheltuieli cu serviciile bancare si asimilate, precum şi scăderea valorilor de încasat (A-) în creditul contului **5112** Cecuri de încasat.

1.233.8lei	**512** Conturi curente la bănci	=	**5112** Cecuri de încasat	1.240lei
6.2lei	**627** Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate			

<u>Exemplul 8</u>

Casierul societăţii ridică din bancă suma de 500 lei pe care o depune în casierie.

Tranzacţia generează scăderea lichidităţii din bancă, A-, în creditul contului **512** Conturi la bănci, precum şi creşterea lichidităţii din casierie, A+, în debitul contului **531** Casa.

531 Casa	=	**512** Conturi la bănci	500lei

ATENŢIE: în practica contabilă, pentru a evidenţia mişcarea unei sume dintr-un cont de disponibilităţi băneşti în alt cont de disponibilităţi băneşti se foloseşte contul **581 Viramente interne**. Acest lucru este justificat de faptul că există o perioadă de timp în care disponibilităţile băneşti se află în tranzit între cele două posturi de trezorerie. Pentru a reflecta acest schimb de bani între cele două posturi de trezorerie vom avea două etape:

- *Ridicarea numerarului din contul bancar.* Ridicarea numerarului din contul de la bancă determină micşorarea disponibilului din bancă (A-) şi transferarea sumei în alt element de trezorerie (A+). Conturile utilizate sunt **512** Conturi curente la bănci,

care se creditează cu diminuarea de disponibil şi **581** Viramente interne, A+, care se debitează cu creşterea sumei transferate temporar. Formula contabilă este următoarea:

581 Viramente interne	=	**512** Conturi curente la bănci	500 lei

- *Depunerea numerarului în casierie*. Depunerea numerarului în casieria firmei determină transferarea sumei din contul de trezorerie temporar (A-) şi creşterea numerarului (A+). Conturile sunt: **581** Viramente interne care se creditează cu micşorarea sumei transferate şi **531** Casa care se debitează cu creşterea de numerar. Formula contabilă este următoarea:

531 Casa	=	**581** Viramente interne	4 lei

Funcţionarea conturilor de cheltuieli înregistrate în avans.

Cheltuielile înregistrate în avans sunt elemente care apar ca urmare a aplicării conceptului contabilităţii de angajamente. Potrivit acestuia, cheltuielile şi veniturile trebuie recunoscute în perioada contabilă la care se referă, indiferent de momentul la care se realizază plata/încasarea lor. Ca urmare, este vorba despre activarea unor cheltuieli care au generat ieşiri de lichidităţi în perioada curentă, dar pentru servicii de care compania va beneficia în perioade contabile viitoare.

Este cazul cheltuielilor cu chiriile, cu abonamentele, cu asigurările, la care practica cere ca plata să se facă în avans. În esenţă, ele reprezintă nişte creanţe ale companiei faţă de terţi, pentru că a plătit acum o sumă de bani şi încă nu a primit nimic.

<u>Exemplul 1</u>

În luna noiembrie compania plăteşte, pentru sediul în care funcţionează, chiria pe luna noiembrie şi decembrie, în sumă totală de 400lei.

1. Noiembrie: plata chiriei pe cele două luni

Tranzacţia generează micşorarea lichidităţilor, A-, credit contul **512** Conturi la bănci, recunoaşterea cheltuielii cu chiria pe luna noiembrie, Cp-, debit contul **612** Cheltuieli cu redevenţele, locaţiile de gestiune şi chiriile, şi recunoaşterea cheltuielii cu chiria pe luna decembrie, A+, debit contul **471** Cheltuieli înregistrate în avans.

200lei	**612** Cheltuieli cu	=	**512** Conturi curente la	400 lei

chiriile..   bănci
200lei **471** Cheltuieli înregistrate în avans

2. Decembrie: recunoaşterea cheltuielii cu chiria pe luna în curs

Tranzacţia generează transformarea cheltuielii în avans în cheltuială curentă cu chiria. Scade valoarea cheltuielilor în avans, A+, şi creşte valoarea cheltuielilor curente cu chiria Cp-.

200lei	**612** Cheltuieli cu chiriile..	=	**471** Cheltuieli înregistrate în avans	200 lei

Constatăm că fără să fie un flux monetar în această lună, va trebui să recunoaştem totuşi şi în luna decembrie cheltuială cu chiria (principiul conceptului contabilităţii de angajamente), adică fiecare lună are propria cheltuială, indiferent de momentul când aceasta a fost plătită

4.2 Reguli de funcţionare a conturilor de capitaluri proprii

O altă clasă de conturi pe care o supunem atenţiei este clasa conturilor de capitaluri proprii. Vom analiza în continuare conţinutul economic şi funcţia contabilă a conturilor de capitaluri precum şi principalele tranzacţii economice care utilizează aceste conturi.

Capitalul propriu este definit ca fiind *interesul rezidual al proprietarilor în activele unei întreprinderi după deducerea tuturor datoriilor sale*.

Capitalul propriu reflectă *sursele de finanţare permanentă*, care constau în:

- aportul la capitalul social al acţionarilor / asociaţilor
- rezultatul obţinut sub formă de profit
- alte elemente de capitaluri proprii (rezerve, prime legate de capital, etc.)

Aceste conturi de capitaluri proprii reflectă sursele proprii de finanţare ale întreprinderii, adică sunt conturi care funcţionează după regulile conturilor de capitaluri:

- sunt conturi cu funcţie contabilă de capital
- **se creditează** cu operaţiile de constituire şi respectiv de majorare a capitalurilor proprii prin recunoaşterea capitalulului subscris de asociaţi/acţionari; a profitului realizat destinat creşterii capitalului; transformări interne ale unor elemente de capitaluri proprii; şi din alte surse.

- **se debitează** cu operaţiile de diminuare a capitalurilor proprii prin: retragerea capitalului social de către asociaţi/acţionari; acoperirea pierderilor din capitalurile proprii; transformări interne ale unor elemente de capitaluri proprii; şi alte micşorări.
- au **sold final creditor** , ce exprimă valoarea a capitalurilor proprii aflate la dispoziţia entităţii economice .

Contul folosit pentru evidenţa capitalului social este **101 Capital social**, cont sintetic care cuprinde două conturi analitice:

- contul **1011 Capital subscris nevărsat**
- contul **1012 Capital subscris vărsat**.

Pentru a evidenţia relaţia cu acţionarii referitoare la subscrierea şi respectiv aportul (vărsarea) capitalului se foloseşte contul **456 Decontări cu asociaţii privind capitalul**.

Acest cont este un cont *bifuncţional*:

- este un <u>cont de creanţe</u> ale societăţii asupra acţionarilor şi funcţionează după regulile conturilor de activ atunci când are loc un aport al acţionarilor la capitalul social. Astfel,
- **se debitează** la subscrierea capitalului de către acţionari (apare promisiunea de aport din partea acţionarilor)
- **se creditează** cu aportul propriu-zis al acţionarilor (dispare promisiunea, apare aportul)
- există posibilitatea unui **sold final debitor** care exprimă promisiunea de aport neonorată încă de acţionari (creanţă neîncasată)

Respectiv,

- este un <u>cont de datorii</u> ale societăţii către acţionari atunci când are loc o rambursare de capital către acţionari:
- **se creditează** cu obligaţia societăţii de a restitui capitalul către acţionari
- **se debitează** la achitarea obligaţiei către acţionari (plata banilor sau restituirea bunurilor)
- există posibilitatea unui **sold final creditor**, care exprimă obligaţia întreprinderii faţă de acţionari neachitată încă.

<u>**Exemplul 1**.</u>

Se constituie o societate comercială pe acţiuni cu un capital social de 400.000 lei, divizat în 400 acţiuni cu o valoarea nominală de 1.000 lei/acţiune. Acţionarii depun un aport mixt, respectiv aport în natură, sub forma unui teren în valoare de 100.000 lei, şi un aport în numerar pentru diferenţă,depus în contul bancar

Tranzacţia presupune următorii paşi :

1. Înregistrarea capitalul subscris de către acţionari: 400 acţiuni x 1.000 lei/acţiune valoare nominală.
Astfel, subscrierea de capital de către acţionari determină creşterea

dreptului de creanţă a întreprinderii asupra acţionarilor şi creşterea

capitalului subscris, dar nevărsat

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.
- **456** Decontări cu asociaţii privind capitalul,Creanţe + ➔ Debit
- **1011** Capital subscris nevărsat, creşterea capitalului subscris, dar nevărsat Cp+ ➔ Credit

456 Decontări cu asociaţii privind capitalul	=	**1011** Capital subscris nevărsat	400.000 lei

2. Se înregistrează depunerea aporturilor subscrise, în natură şi în numerar.
În această etapă, depunerea aporturilor subscrise de acţionari va determina creşterea valorii elementelor de activ corespunzătoare bunurilor primite(A+), precum şi reducerea creanţei faţă de acţionari (A-).

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.
- **211** Terenuri,Active imobilizate A+ , ➔ Debit
- **512** Conturi curente la bănci,Disponibilităţi baneşti,A+ ➔ Debit
- **456** Decontări cu asociaţii privind capitalul ,Creanţe A- ➔ Credit

%	=	**456** Decontări cu asociaţii privind capitalul	400.000 lei
211 Terenuri			100.000 lei
512 Conturi curente la bănci			300.000 lei

3. Ca urmare a aportului depus de asociaţi se înregistrează transformarea capitalului subscris nevărsat în capital subscris vărsat. Astfel, scade valoarea capitalului subscris nevărsat (C-) şi creşte valoarea capitalului subscris vărsat (C+).
Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.
- **1011** Capital subscris nevărsat,Capitaluri proprii Cp - ➔ Debit
- **1012** Capital subscris vărsat,Capitaluri proprii Cp+ ➔ Credit

Formula contabilă este următoarea:

1011 Capital subscris nevărsat	=	**1012** Capital subscris vărsat	400.000 lei

Exemplul 2.

Ca urmare a retragerii unor acţionari din firmă, AGA aprobă rambursarea către aceştia a contravalorii aportului lor , în valoare de 40.000 lei, în numerar.

1. Se înregistrează datoria către acţionar ca urmare a retragerii acestuia. Operaţia determină diminuarea capitalului social cu valoarea nominală a acţiunilor pe care le-a subscris acţionarul respectiv(Cp -), concomitent cu formarea unei datorii către acţionari (D+).
Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **456** Decontări cu ascociaţii privind capitalul , Datorii , D+➔ Credit
- **1012** Capital subscris vărsat,Capitaluri proprii Cp - ➔ Debit

Formula contabilă este următoarea:

1012 Capital subscris vărsat	=	**456** Decontări cu asociaţii privind capitalul	40.000 lei

2. Se înregistrează plata către acţionari a sumelor reprezentând valoarea aportului retras.
Această tranzacţie reprezintă plata unei datorii, ce implică diminuarea disponibilităţilor băneşti, concomitent cu reducerea datoriei către acţionar.
Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **456** Decontări cu ascociaţii privind capitalul , Datorii , D-➔ Debit
- **512** Conturi curente la bănci,Disponibilităţi băneşti ,A- ➔ Credit

Formula contabilă este următoarea:

456 Decontări cu asociaţii privind capitalul	=	**512** Conturi curente la bănci	40.000 lei

Exemplul 3.

Societatea comercială decide majorarea capitalului social cu 100.000 lei, astfel: se emit 100 acţiuni cu valoarea nominală de 1.000 lei/acţiune. Acţiunile sunt vândute la preţul de vânzare de 1.200 lei/acţiune.

1. Se înregistrează subscrierea acţiunilor nou emise cu valoarea de emisiune (1.200lei x 100) > valoarea nominală (1.000 x 100).

Rezultă că valoarea primei de emisiune (diferenţa între preţul de vânzare şi valoarea nominală) este de 100 x 200lei = 20.000 lei. Subscrierea unor acţiuni noi cu primă de emisiune determină creşterea dreptului de creanţă asupra acţionarilor (A+) şi, concomitent, o creştere a capitalului social (Cp+) cu valoarea nominală a acţiunilor şi o creştere a primelor de emisiune (Cp+) cu diferenţa dintre valoarea de emisiune şi cea nominală a acţiunilor.

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **456** Decontări cu asociaţii privind capitalul , Creanţe , D-➔ Debit
- **1011** Capital subscris nevărsat, Cp + ➔ Credit
- **1041** Prime de emisiune , Cp + ➔ Credit

Formula contabilă este:

456 Decontări cu asociaţii privind capitalul	=	%	120.000 lei
		1011 Capital subscris nevărsat	100.000 lei
		1041 Prime de emisiune	20.000 lei

2.Se înregistrează încasarea contravalorii acţiunilor nou emise, de 120.000 lei prin contul la bancă (vezi pentru analiză exemplul 1).

512 Conturi curente la bănci	=	**456** Decontări cu asociaţii privind capitalul	120.000 lei

3.Se înregistrează transformarea capitalului subscris nevărsat în capital subscris vărsat, cu valoarea nominală a acţiunilor emise. (vezi pentru analiză exemplul 1).

1011 Capital subscris nevărsat	=	**1012** Capital subscris vărsat	100.000 lei

Exemplul 4

Compania decide să utilizeze primele de emisiune existente pentru majorarea capitalului social.

Încorporarea primelor de emisiune în capitalul social generează micşorarea valorii primelor de emisiune (C-) şi, concomitent, o creştere a capitalului social (Cp+).

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **1012** Capital subscris vărsat, C p+ ➔ Credit
- **1041** Prime de emisiune , Cp- ➔ Debit

Formula contabilă este:

1041 Prime de emisiune = **1012** Capital subscris vărsat 20.000lei

Exemplul 5.

La finalul anului financiar, în urma inventarierii, se constată că terenul adus de acţionari ca aport la înfiinţarea societăţii, în valoare de 100.000 lei, are acum o valoare justă de 140.000 lei şi se decide reevaluarea acestuia.

Tranzacţia determină creşterea valorii terenului cu 40.000 lei (A+),precum şi recunoaşterea acestui plus de valoare ca element de capital propriu, sub formă de rezervă apărută din reevaluare (Cp+).

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **211** Terenuri,Active imobilizate A + ➔ Debit
- **105** Rezerve din reevaluare Cp+ ➔ Credit

Formula contabilă este:

211 Terenuri	=	**105** Rezerve din reevaluare	40.000 lei

4.3 Reguli de funcţionare a conturilor de datorii

În desfăşurarea activităţii curente întreprinderea interacţionează cu terţi. Din această interacţiune se nasc o serie de obligaţii pe care le denumim generic datorii.

Datoriile evidenţiează obligaţii actuale generate de evenimente trecute, prin decontarea cărora se va înregistra o ieşire de resurse care încorporează beneficii economice.

Datoriile se pot clasifica după mai multe criterii:

- după termenul de decontare

- datorii curente : datorii care se vor achita in cursul unui ciclu de exploatare sau in maxim 12 luni de la data bilanţului
- datorii pe termen lung: datorii care se vor achita in mai mult de 12 luni de la data bilanţului

- după natura datoriilor

- datorii comerciale - apar din relaţiile comerciale ale companiei cu frunizorii săi (prin cumpărarea de bunuri şi servicii)-
- datorii salariale – generate de relaţiile cu salariaţii
- datorii fiscale şi sociale – toate impozitele si taxele datorate statului
- datorii financiare – din imprumuturile achiziţionate de la bănci şi alte instituţii de credit

Regulile de funcţionare a conturilor de datorii sunt:

- au funcţie contabilă de datorii
- **se creditează** cu constituirea datoriei faţă de terţe persoane
- **se debitează** la stingerea datoriei prin plată în numerar, transfer de alte active, prestarea de servicii, înlocuirea acelei obligaţii cu alta, conversia obligaţiei în capital propriu
- **au sold final creditor** care reprezintă datoriile existente la finalul perioadei contabile

Exemplul 1.

O societate comercială achiziţionează de la furnizori rechizite în valoare de 1.250 lei.

Exemplul determină creşterea valorii stocului de materiale consumabile şi, simultan se recunoaşte o datorie faţă de furnizor.

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **302** Materiale consumabile, creşte valoarea stocurilor, A + ➔ Debit
- **401** Furnizori **, c**reşte valoarea datoriilor comerciale, D+ ➔ Credit

302 Materiale consumabile = **401** Furnizori 1.250 lei

Exemplul 2.

Societatea comercială achită prin bancă datoria comercială faţă de Romtelecom, 1.000lei.

Exemplul determină scăderea datoriei faţă de furnizori şi, concomitent, scaderea disponibilităţilor din contul de la bancă.

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **512** Conturi curente la bănci **, scade** valoarea stocurilor, A- ➔ Debit
- **401** Furnizori **,** scade valoarea datoriilor comerciale, D- ➔ Credit

401 Furnizori = **512** Conturi curente la bănci1.000 lei

Exemplul 3.

O societate comerciala primeste de la Distrigaz factura lunara si înregistrează pe baza ei consumul de gaz metan (energie) în valoare de 5.000 lei.

Exemplul determină creşterea datoriei faţă de furnizori (D+), reflectată în creditul contului **401** Furnizori şi, concomitent, se recunosc cheltuielile privind energia (care se înregistrează în debitul contului.

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **605** Cheltuieli privind energia şi apa **,** cresc cheltuielile, C - ➔ Debit
- **401** Furnizori **,** creste valoarea datoriilor comerciale, D+ ➔ Credit

605 Cheltuieli privind energia şi apa	=	**401** Furnizori	5.000 lei

<u>Exemplul 3.</u>

La sfârşitul lunii se calculeaza si inregistreaza in baza Statului de plată datoriile totale faţă de salariaţi în sumă de 30.000 lei.

Înregistrarea datoriilor faţă de salariaţi, reprezentand consumul forţei de muncă, generează cheltuieli cu salariile personalului (C-), care se înregistrează în debitul contului **641** Cheltuieli cu salariile personalului şi, concomitent, o creştere a datoriei salariale (D+) reflectată în creditul contului **421** Personal – salarii datorate.

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **641** Cheltuieli cu salariile personalului**,** cresc cheltuielile, C - ➔ Debit
- **421** Personal – salarii datorate **,** creste valoarea datoriilor salariale, D+ ➔ Credit

641 Cheltuieli cu salariile personalului	=	**421** Personal-salarii datorate	30.000

<u>Exemplul 4.</u>

Se înregistrează reţinerile din salarii, astfel: 2.000 lei asigurări sociale, 10.000 lei avans şi 4.800 lei impozit pe salarii.

Înregistrarea reţinerilor din salarii determină micşorarea datoriilor salariale ale întreprinderii faţă de personal , şi, concomitent: creşterea datoriilor privind asigurări sociale , creşterea datoriilor privind impozitul pe salarii şi micşorarea creanţei asupra personalului privind avansul acordat.

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **421** Personal – salarii datorate **,** scade valoarea datoriilor salariale, D- ➔ Debit
- **4312** Contribuţia personalului la asigurările sociale, cresc datoriile sociale privind asigurarile sociale, D+, ➔ Credit

- **444** Impozitul pe venituri de natura salariilor, cresc datoriile fiscale, D+, ➔ Credit
- **425** Avansuri acordate personalului, scad creantele salariale, A-, ➔ Credit

421 Personal-salarii datorate	=	%	17.800 lei
		4312 Contribuţia personalului pentru asigurări sociale	2.000 lei
		444 Impozitul pe venituri de natura salariilor	4.800 lei
		425 Avansuri acordate personalului	10.000 lei

Exemplul 5.

Se achită in numerar, din casierie salariile datorate personalului, în valoare de 12.200 lei (30.000 lei salarii brute - 17.800 lei reţineri din salarii).

Plata salariilor către angajaţi determină micşorarea numerarului din casieria întreprinderii A-, înregistrată în creditul contului şi, concomitent, o scădere a datoriei faţă de salariaţi pentru restul de plată datorat după efectuarea reţinerilor din salarii (D-), înregistrată în debitul contului.

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **531** Casa**,** scad disponibilitatile banesti, A- ➔ Credit
- **421** Personal-salarii datorate **,** scad datoriile salariale, D+, ➔ Debit

421 Personal-salarii datorate	=	**531** Casa	12.200 lei

Exemplul 6.

În baza Statului de plată societatea înregistrează datoriile sociale astfel: 7.500 lei contribuţia la asigurările sociale, 4.500 lei contribuţia la asigurările sociale de sănătate şi 800 lei contribuţia la fondul de şomaj.

Înregistrarea contribuţiilor angajatorului privind asigurările şi protecţia socială determină recunoaşterea cheltuielilor de exploatare şi, concomitent, o creştere a datoriile sociale .

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **645** Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială **, cresc** cheltuielile de exploatare, (C-) ➔ Debit
- **4311** Contribuţia unităţii la asigurările sociale, cresc datoriile sociale, (D+), ➔ Credit

- **4313** Contribuţia angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate, cresc datoriile sociale, D+, ➔ Credit
- **4371** Contribuţia unităţii la fondul de şomaj, datoriile sociale, (D+), ➔ Credit

645 Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială	=	%	12.800 lei
		4311 Contribuţia unităţii la asigurările sociale	7.500 lei
		4313 Contribuţia angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate	4.500 lei
		4371 Contribuţia unităţii la fondul de şomaj	800 lei

Exemplul 7

Societatea comercială calculează si înregistrează impozitul pe profit datorat bugetului de stat, în sumă de 2.300 lei.

Înregistrarea impozitului pe profit reprezintă o cheltuială a întreprinderii cu impozitul pe profit şi, concomitent, o majorare a datoriilor fiscale.

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **691** Cheltuieli cu impozitul pe profit**,** creşte valoarea cheltuielilor, C- ➔ Debit
- **441** Impozitul pe profit, cresc datoriile fiscale, D+, ➔ Credit

691 Cheltuieli cu impozitul pe profit	=	**441** Impozitul pe profit	2.300lei

Exemplul 8.

Societatea comercială solicită unei bănci acordarea unui împrumut pe termen lung (24 luni) în valoare de 24.000 lei, rata dobanzii este de 10% anual, plata dobanzii făcându-se lunar. Banca acordă creditul şi îl virează în contul curent al societăţii.

Exemplul generează apariţia unei datorii financiare, reprezentată de creditul bancar pe termen lung (D+), reflectată în creditul contului **162** Credite bancare pe termen lung şi, concomitent, o creştere a disponibilului din contul de la bancă (A+), care se înregistrează în debitul contului **512** Conturi curente la bănci.

Formula contabilă este:

512 Conturi curente la bănci	=	**162** Credite bancare pe termen lung	24.000 lei

Exemplul 9.

Societatea comercială înregistrează dobanda la creditul bancar obţinut, aferentă primei luni, in valoare de 200 lei. (24.000 x 10%/12 luni = 200 lei)
Înregistrarea dobanzii reprezintă o cheltuială a întreprinderii (C-), care se reflectată în debitul contului **666** Cheltuieli privind dobanzile, şi, concomitent, o majorare a datoriilor financiare (D+), reflectată în creditul contului **1682** Dobanzi la credite bancare pe termen lung.

Formula contabilă este:

666 Cheltuieli privind dobanzile	=	**1682** Dobanzi la credite bancare pe termen lung	200 lei

<u>Exemplul 10</u>.
Societatea comercială plăteşte prima rata a creditului bancar in valoare de 1.000 lei (24.000 lei/24 luni = 1.000 lei/luna).
Tranzacţia generează scăderea disponibilului din contul curent (A-), reflectată in creditul contului **512** Conturi curente la bănci si, concomitent diminuarea datoriei financiare faţă de bancă (D-), reflectatată in debitul contului **162** Credite bancare pe termen lung.

Formula contabilă este:

162 Credite bancare pe termen lung	=	**512** Conturi curente la bănci	1.000 lei

<u>Exemplul 11.</u>
Societatea comercială plăteşte din contul curent dobanda aferenta creditului bancar in valoare de 200 lei.
Tranzacţia generează scăderea disponibilului din contul curent (A-), reflectată in creditul contului **512** Conturi curente la bănci şi, concomitent diminuarea datoriei financiare faţă de banca (D-), reflectatată in debitul contului **1682** Dobanzi la credite bancare pe termen lung.

Formula contabilă este:

1682 Dobanzi la credite bancare pe termen lung	=	**512** Conturi curente la bănci	200 lei

Taxa pe valoarea adăugată (TVA) este un impozit indirect suportat de consumatorul final al bunului/serviciului respectiv. TVA este un impozit încasat/plătit în cascadă de fiecare agent economic care participă la ciclul economic al realizării unui produs sau prestării unui serviciu care intră în sfera de impozitare.

În România sunt în vigoare 3 cote de TVA: cota standard: 24% şi 2 cote reduse: 9% şi respectv 5%.

Din punct de vedere contabil, TVA nu afectează cheltuielile sau veniturile întreprinderilor, astfel este neutră în ceea ce priveşte rezultatul.

Mecanismul TVA-ului

Atunci cand societatea comercială cumpără bunuri, lucrări sau servicii de la furnizori, inregistrează separat costul bunului achiziţionat (valoarea de intrare) de taxa pe valoarea adăugată. TVA inregistrată pe factura aferentă acestei tranzacţii de **cumpărare** poartă numele de **TVA deductibilă** şi reprezintă o creanţă fiscală a societatii comerciale care va cere statului la sfârşitul lunii deducerea (rambursarea) TVA suportată la cumpărare.

Atunci cand societatea comercială va vinde produsele finite, marfurile sau va presta servicii unui client, va înregistra separat preţul de vânzare si TVA aferentă lucrărilor sau serviciilor înscrise în documentele fiscale. TVA inscrisa pe factura de **vânzare** poartă denumirea de **TVA colectată** şi reprezintă o datorie fiscală, deoarece societatea comerciala va colecta TVA de la consumatorul final, urmând să plătească această sumă statului.

Diferenţa între TVA facturată clienţilor (TVA colectată) şi TVA facturată de furnizori (TVA deductibilă) este decontată de societatea comercială cu Bugetul statului.

Avem două *situaţii*:

- în cazul în care TVA colectată este mai mare decat TVA deductibilă, atunci societatea comercială inregistrează o datorie fiscală (TVA de plata) care ulterior va fi platită statului.

- în cazul in care TVA colectată este mai mică decat TVA deductibilă societatea comercială inregistrează o creanţă fiscală (TVA de recuperat) pe care o poate solicita Statului.

Cu alte cuvinte sensul decontării este dat de suma cea mai mare dintre cele două tipuri de TVA recunoscute în cursul lunii. Exemplul prin care se închid cele două conturi şi se evidenţiază sensul decontării de efectuat cu bugetul de stat poartă denumirea de **regularizarea TVA.**

Exemplul 12.

Societatea comercială achiziţionează de la furnizori materii prime în valoare de 10.000 lei, TVA 24%.

Exemplul de cumparare de materii prime determină creşterea valorii stocului de materii prime (A+), înregistrată în debitul contului **301** Materii prime, constituirea creanţei fiscale (A+), reflectată în debitul contului **4426** TVA deductibilă şi, concomitent, o crestere a datoriei comerciale (D+), care se înregistrează în creditul contului **401** Furnizori.

Formula contabilă este:

%	=	**401** Furnizori	12.400 lei
301 Materii prime			10.000 lei
4426 TVA deductibilă			2.400 lei

Exemplul 13.

Societatea comercială înregistrează factura de telefon de la Vodafone în valoare de 1.000 lei, TVA 24%.
Exemplul determină o creşterea datoriilor comerciale faţă de furnizori (D+), reflectată în creditul contului **401** Furnizori şi, concomitent, se recunosc cheltuielile privind energia (C-), care se înregistrează în debitul contului **626** Cheltuieli postale si taxe de telecomunicatii, şi creanţa fiscală (A+), care se înregistrează în debitul contului **4426** TVA deductibilă.

Formula contabilă este:

%	=	**401** Furnizori	1.240 lei
626 Cheltuieli postale si taxe de telecomunicatii			1.000 lei
4426 TVA deductibilă			240 lei

Exemplul 14.

Societatea comercială vinde clienţilor produse finite în valoare de 20.000 lei, TVA 24%.
Exemplul de vânzare determină o recunoaştere a veniturilor din vânzarea de mărfuri (C+), care se înregistrează în creditul contului **701** Venituri din vânzarea produselor finite, constituirea datoriei fiscale (D+) înregistrată în creditul contului **4427** TVA colectată şi, concomitent, se inregistreaza creşterea creanţei întreprinderii asupra clienţilor (A+), reflectată în debitul contului **411** Clienţi.

Formula contabilă este:

411 Clienţi	=	%	24.800 lei
		701 Venituri din vânzarea produselor finite	20.000 lei
		4427 TVA colectată	4.800 lei

Exemplul 15.

La sfarsitul lunii societatea comercială trebuie să regularizeze TVA-ul. Astfel *TVA colectată* este de 4.800 lei, iar *TVA deductibilă* este de 2.640lei.
TVA deductibilă este mai mică decât TVA colectată, ca urmare societatea comercială va înregistra o obligaţie fiscală pentru diferenţa de 2.160 lei (TVA de plată). Astfel, în urma tranzacţiei de regularizare a TVA, se înregistrează o reducere a TVA deductibilă (A -) inregistrata

in creditul contului **4426** TVA deductibilă , si o reducere a TVA colectata D- care se va înregistra în debitul contului **4427** TVA colectată precum şi o creştere a datoriei fiscale privind TVA (D+, Credit) în contul **4423** TVA de plată.

Formula contabila este:

4427 TVA colectată	=	%	4.800 lei
		4426 TVA deductibilă	2.640 lei
		4423 TVA de plată	2.160 lei

Dacă deschidem cele două conturi de TVA deductibilă şi colectată si inregistram aceste tranzactii constatam ca in urma regularizarii de la sfârşitul lunii ambele au sold zero, diferenţa reprezentand o obligatie fiscala fiind transferată contul 4423 TVA de plată.

D	*TVA deductibilă*	C
2.400 240		2.640
RD *2.640* **TSD** **2.640**		*RC* *2.640* **TSC** **2.640**

D	*TVA colectată*	C
2.640 2.160		4.800
RD 4.800 **TSD** **4.800**		*RC 4.800* **TSC** **4.800**

D	TVA de plată	C
		2.160
RD 0 TSD 0 **SFC** **2.160**		*RC* *2.160* **TSC** **2.160**

Conturi de venituri înregistrate în avans

Veniturile înregistrate în avans sunt elemente care apar ca urmare a aplicării conceptului contabilităţii de angajamente. Potrivit acestuia, cheltuielile şi veniturile trebuie recunoscute în perioada contabilă la care se referă, indiferent de momentul la care se realizază plata/încasarea lor. Ca urmare, este vorba despre recunoaşterea unor

datorii pentru faptul că au fost încasate sume de bani în prezent, pentru servicii pe care le va presta compania în viitor.

Este cazul veniturilor din chirii, abonamente, asigurări, la care practica cere ca încasarea să se facă în avans. În esenţă, ele reprezintă nişte datorii ale companiei faţă de terţi, pentru că a primit acum o sumă de bani şi încă nu a prestat nimic pentru banii primiţi.

<u>Exemplul 16</u>

În luna noiembrie compania încasează, pentru sediul închiriat unei alte companii, chiria pe luna noiembrie şi decembrie, în sumă totală de 800lei.

1.<u>Noiembrie</u>: încasarea chiriei pe cele două luni

Tranzacţia generează creşterea lichidităţilor, A+, debit contul **512** Conturi la bănci, recunoaşterea venitului din chirii pe luna noiembrie, Cp+, credit contul **706** Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii, şi recunoaşterea veniturilor din chirii pe luna decembrie, D+, credit contul **472** Venituri înregistrate în avans.

800lei	**512** Conturi curente la bănci	**472** Venituri înregistrate în avans	400 lei
		706 Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii	400lei

2.*Decembrie*: recunoaşterea veniturile cu chiria pe luna în curs

Tranzacţia generează transformarea venitului în avans în venit curent cu chiria. Scade valoarea veniturilor în avans, D-, şi creşte valoarea veniturilor curente cu chiria Cp+.

4.010lei	**472** Venituri înregistrate în avans	=	**706** Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii	4.010 lei

Constatăm că fără să fie un flux monetar în luna decembrie, va trebui să recunoaştem totuşi şi în această lună venitul din chirii (principiul conceptului contabilităţii de angajamente), adică fiecare lună are propriul venit, indiferent de momentul când acesta a fost încasat.

4.4 Reguli de funcţionare a conturilor de cheltuieli, venituri, rezultat

Din exemplele prezentate anterior am constatat că anumite tranzacţii generează, pe lângă elemente de active, capitaluri şi datorii,

şi elemente de *venituri* şi *cheltuieli*. Definiţia acestor elemente a fost prezentată anterior, în **Unitatea de învăţare nr. 1**. Vom reveni acum asupra acestora, dar dintr-o altă perspectivă, şi anume prin prisma exemplificării lor pe tipurile de activităţi specifice întreprinderii: *exploatare, financiare şi extraordinar*

DE REŢINUT:

O **cheltuială** poate fi determinată :

- *de diminuarea unui activ,*
  sau
- de *apariţia unei noi datorii.*

dar**,**

- nu orice diminuare de activ implică recunoaşterea simultană a unei cheltuieli
- nu orice majorare a datoriilor generează în mod automat o cheltuială.

Pentru a reflecta cheltuielile în contabilitate sunt utilizate conturile sintetice din **Clasa 6 Cheltuieli**.

Funcţia contabilă a conturilor de cheltuieli este explicată prin impactul asupra capitalurilor proprii, anume asupra elementului de rezultat. Astfel, apariţia unei cheltuieli este reflectată în contabilitate ca o diminuare de capitaluri proprii (Cp-), de diminuare a rezultatului exerciţiului – element de capitalurilor proprii.

- **Se debitează** cu valoarea recunoscută în contabilitate ca urmare a diminuării unui activ sau apariţiei unei datorii.
- **Se creditează** cu valoarea totală a cheltuielilor transferate în contul de profit şi pierdere, la sfârşitul fiecărei perioade (luni), în vederea determinării rezultatului exerciţiului.
- La sfârşitul lunii*,* conturile de cheltuieli ***nu prezintă sold*** (pentru că se transferă în Contul de Profit şi Pierdere)

Aşa cum am arătat anterior există tranzacţii care determină <u>diminuarea unui activ concomitent cu apariţia unei cheltuieli</u>: micşorarea unui stoc prin consum sau vânzare, amortizarea unui activ fix, diferenţele negative de curs valutar (în cazul tranzacţiilor în valută cu parteneri străini), distrugerea unui activ ca urmare a unei calamităţi naturale.

<u>Exemplul 1.</u>

Ca urmare a unui cutremur, depozitul unei societăţi comerciale este dărâmat, iar stocurile de mărfuri sunt distruse, valoarea lor fiind de 1.010 lei.

Tranzacţia generează o diminuare a stocului de mărfuri (A-), înregistrată în creditul contului **371** Mărfuri şi recunoaşterea unei cheltuieli extraordinare (Cp-) în debitul contului **671** Cheltuieli privind calamităţile şi alte evenimente extraordinare.

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **371** Mărfuri, A- ➔ Credit
- **671** Cheltuieli privind calamităţile şi alte evenimente extraordinare Cp- ➔ Debit

Formula contabilă este:

671 Cheltuieli privind calamităţile şi alte evenimente extraordinare	=	**371** Mărfuri	1.010 lei

Recunoaşterea unei cheltuieli simultan cu constituirea unei datorii poate fi exemplificată astfel: primirea facturii de la furnizorii de servicii (utilităţi, servicii de transport, de marketing, de publicitate, de consultanţă, de reparaţii, etc.), înregistrarea datoriilor faţă de salariaţi, înregistrarea datoriilor faţă de stat (impozite, taxe, contribuţii), înregistrarea datoriilor faţă de bănci pentru dobânda datorată, etc.

Exemplul 2.

O **s**ocietate comercială produce şi vinde maşini de spălat, acordând o perioadă de garanţie de 2 ani. Pe baza practici anterioare, reparaţiile la maşinile de spălat vândute într-un an sunt în sumă de 2.000 lei.

Tranzacţia generează o datorie probabilă datorată de obligaţia de a repara maşinile de spălat cu defecte în perioada de garanţie (D+) şi, concomitent, se recunosc cheltuielile de exploatare corespunzătoare (Cp-).

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **1512** Provizioane pt garanţii acordate clienţilor , D+ ➔ Credit
- **6812** Cheltuieli de exploatare privind provizioanele, Cp- ➔ Debit

Formula contabilă este:

6812 Cheltuieli de exploatare privind provizioanele	=	**1512** Provizioane pentru garanţii acordate clienţilor	2.000 lei

Exemplul 3.

Societatea ALFA înregistrează dobânda de 10% anual, aferentă unui credit bancar de 12.000 lei, contractat la 1 decembrie 2010, pe o

perioada de 4 ani. Dobânda aferentă lunii decembrie 2010: 12.000 lei x 10% x 1 lună/12 luni = 100 lei.

Tranzacţia determină apariţia unei datorii faţă de bancă, reprezentată de dobânda aferentă creditului pe luna decembrie 2010(D+) şi recunoaşterea unei cheltuieli financiare (Cp -).

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **1682** Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung , D+ ➔ Credit
- **666** Cheltuieli cu dobânzile , Cp- ➔ Debit

Formula contabilă este:

666 Cheltuieli cu dobânzile	=**1682** Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	100 lei

DE REŢINUT:

Un **venit** poate fi determinată :

- *de apariţia unui activ,*

sau

- de *scăderea unei datorii.*

dar, raţionamentul invers nu este valabil, adică nu orice apariţie a unui activ implică recunoaşterea simultană a unui venit, după cum nici orice diminuare a unei datorii nu generează în mod automat apariţia unui venit.

Veniturile sunt reflectate în contabilitate cu ajutorul conturilor sintetice din **Clasa 7 Venituri**.

Funcţia contabilă a conturilor de venituri este explicată prin impactul asupra conturilor de capitaluri proprii, prin elementul de rezultat. Astfel, apariţia unui venit este reflectată în contabilitate ca o majorare de capitaluri proprii (Cp+), prin creşterea rezultatului exerciţiului, ca element al capitalurilor proprii.

- **Se *creditează*** cu valoarea recunoscută în contabilitate ca urmare a creşterii unui activ; sau diminuării unei datorii.
- **Se *debitează*** cu valoarea totală a veniturilor transferate în contul de profit şi pierdere, la sfârşitul fiecărei perioade (luni), în vederea determinări rezultatului exerciţiului.
- La sfârşitul lunii, conturile de venituri ***nu prezintă sold*** (pentru că se transferă în Contul de Profit şi Pierdere)

Aşa cum am arătat anterior există tranzacţii care determină majorarea unui activ concomitent cu apariţia unui venit: vânzarea unor bunuri şi prestarea de servicii (apariţia unei creanţe sau o unor

lichidităţi), obţinerea de active din producţie proprie, recunoaşterea dobânzii cuvenite pentru disponibilităţile păstrate în cont bancar, despăgubirile primite de la firmele de asigurări în cazul unor calamităţi naturale.

Exemplul 4.

La sfârşitul lunii decembrie banca virează în contul companiei dobânda pentru soldul lichidităţilor păstrate în cont bancar, în valoare de 110 lei.

Operaţia determină o creştere a disponibilităţilor bancare (A+) şi, simultan, creşterea veniturilor din dobânzi (Cp+) .

Forma sintetică a analizei contabile este prezentată în continuare.

- **5121Conturi** curente la bănci , A+ ➔ Debit
- **766** Venituri din dobânzi , Cp+ ➔ Credit

Formula contabilă este:

5121 Conturi la bănci în lei	=	**766** Venituri din dobânzi	110 lei

Recunoaşterea unui venit simultan cu scăderea unei datorii poate fi exemplificată prin transferarea unui venit înregistrat în avans în venit curent (ca urmare a aplicării conceptului contabilităţii de angajamente).

Exemplul 5.

În luna noiembrie societatea încasează, pentru o clădire închiriată unui partener, chiria pe luna noiembrie şi decembrie, în sumă totală de 8.020lei.

1.Noiembrie: încasarea chiriei pe cele două luni

Tranzacţia generează creşterea lichidităţilor, A+, debit contul **512** Conturi la bănci, recunoaşterea venitului din chirii pe luna noiembrie, Cp+, credit contul **706** Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii, şi recunoaşterea veniturilor din chirii pe luna decembrie, D+, credit contul **472** Venituri înregistrate în avans.

8.020lei	**512** Conturi curente la bănci	**472** Venituri înregistrate în avans	4.010 lei
		706 Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii	4.010lei

2.*Decembrie*: recunoaşterea veniturile cu chiria pe luna în curs

Tranzacţia generează transformarea venitului în avans în venit curent cu chiria. Scade valoarea veniturilor în avans, D-, şi creşte valoarea veniturilor curente cu chiria Cp+.

4.010lei	**472** Venituri înregistrate în avans	=	**706** Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii	4.010 lei

Constatăm că fără să fie un flux monetar în luna decembrie, va trebui să recunoaştem totuşi şi în această lună venitul din chirii (principiul conceptului contabilităţii de angajamente), adică fiecare lună are propriul venit, indiferent de momentul când acesta a fost încasat.

Rezultatul exerciţiului

Determinarea rezultatului exerciţiului este o procedură finală necesară întocmirii Contului de profit şi pierdere şi implicit a Bilanţului, care presupune parcurgerea următoarelor etape:

- ✓ *Determinarea rezultatului contabil* care se obţine ca diferenţă între venituri şi cheltuieli. Acestea au fost înregistrate în cursul lunii în conturi distincte de venituri şi cheltuieli (aşa cum am exemplificat mai sus), iar la sfârşitul lunii acestea se închid şi îşi transferă soldurile în contul 121 Contul de profit şi pierdere. Soldul acestui cont va arăta rezultatul exerciţiului, care poate fi fie sold creditor (profit), fie sold debitor (pierdere).
- ✓ *Determinarea rezultatului fiscal* care reprezintă o corecţie a rezultatului contabil, în sensul identificării anumitor elemente de cheltuieli considerate nedeductibile(ex. cheltuieli cu amenzile, cu penalităţile, etc.) şi a unor elemente de venituri neimpozabile (ex. venituri din dividende).

Rezultatul fiscal	**=**	*Rezultatul contabil*	+	*Cheltuieli nedeductibile*	-	*Venituri neimpozabile*

După ce a fost stabilit rezultatul fiscal , acesta se impozitează cu cota de 16%.

Impozitul pe profit se calculează lunar, cumulat de la începutul anului, dar se achită trimestrial.

- ✓ *Determinarea rezultatului net al exerciţiului* (denumit şi rezultat contabil net), prin scăderea din rezultatul contabil a cheltuielii cu impozitul pe profi

Rezultatul net al exerciţiului	**=**	*Rezultatul contabil*	-	*Cheltuiala cu impozitul pe profit*

Exemplul 6

Preluând datele de mai sus (din conturile de venituri şi cheltuieli utilizate în paragraful specific Conturilor de cheltuieli, venituri, rezultat) vom proceda la determinarea rezultatului exerciţiului.

1. Închiderea conturilor de cheltuieli şi de venituri.

Închiderea conturilor de cheltuieli:

121 Profit şi pierdere	=	%	3.110 lei
		671 Cheltuieli privind calamităţile şi alte evenimente extraordinare	1.010 lei
		6812 Cheltuieli de exploatare privind provizioanele	2.000 lei
		666 Cheltuieli privind dobânzile	100 lei

Închiderea conturilor de venituri:

%	=	**121** Profit şi pierdere	8.120 lei
766 Venituri din dobânzi			100 lei
706 Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii			8020 lei

2. Determinarea rezultatului contabil

În acest moment, Contul de profit şi pierdere conţine în DEBIT cheltuieli de 3.110lei şi în CREDIT venituri de 8.120lei. Soldul contului este CREDITOR, în sumă de 5.010lei, care reprezintă rezultatul contabil sub forma de profit.

Rezultat contabil **=** 8.120 lei – 3.110 lei = 5.010 lei

\+ *Cheltuieli nedeductibile*:

- cheltuieli cu provizioanele considerate nedeductibile 2.000 lei

----

= *Rezultat fiscal* 7.010lei

Rezultatul net contabil se determină astfel:

Cheltuiala cu impozitul pe profit = 16 % x 7010 lei = 1121,6 lei

Înregistrarea cheltuielii cu impozitul pre profit:

121 Profit şi pierdere	=	**691** Cheltuieli cu impozitul pe profit	1121,6 lei

Rezultatul net al exercițiului = 7.010 lei – 1121,6 lei = 5888,4 lei - aceasta este suma care figurează în bilanț în categoria capitalurilor proprii.